

HOTUBA YA WAZIRI WA KILIMO NA MALIASILI
MHE. MANSOOR YUSSUF HIMID (MBM) KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO
NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI KWA
MWAKA WA FEDHA 2011/2012

UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, kwa ruhusa yako naomba kutoa hoja kuwa Baraza lako Tukufu, likae kama Kamati ili kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2011/2012.
2. **Mheshimiwa Spika**, naomba kuchukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kutujaalia uzima wa afya na kwa kuibariki nchi yetu kuwa na amani na utulivu. Hali hii imeimarika zaidi katika awamu hii ya saba ya uongozi wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar yenye mfumo wa Umoja wa Kitaifa chini ya uongozi mahiri wa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mheshimiwa Dk. Ali Mohamed Shein.
3. **Mheshimiwa Spika**, kwa niabaa ya wafanyakazi wa Wizara ya Kilimo na Maliasili na wananchi wa Jimbo la Kiembe Samaki nampongeza kwa dharti Mheshimiwa Dk. Ali Mohamed Shein kwa kuchaguliwa na wananchi wa Zanzibar kuiongoza Nchi yetu.
4. **Mheshimiwa Spika**, leo Zanzibar ina Serikali ya Umoja wa Kitaifa, Serikali ambayo imeasisiwa na Wazanzibari wenyewe kupitia kura ya maoni. Nchi yetu ikiwa miongoni mwa Nchi chache duniani kufanya mageuzi makubwa ya utawala wake kwa salama na kwa kuwashirikisha wananchi wenyewe.
5. **Mheshimiwa Spika**, umoja huu unahitaji kutunzwa, kulelewa na kuenziwa kwa maslahi ya Wazanzibari wa leo na vizazi vyetu vijavyo. Kwa kipindi hichi cha Historia ya Nchi yetu, Wazanzibari tulihitaji Rais mwenye busara, makini,

mkweli, mtaratibu, mchapa kazi, muungwana, mzalendo, mpole, mtenda na mpenda haki, jasiri na mwenye kujali maslahi ya watu na muhimu zaidi awe muumini wa kweli wa Umoja wa Wazanzibari. Dr. Ali Mohamed Shein ni Rais mwenye sifa hizo. Tunamuomba kwa Mwenyezi Muungu afya njema yeye na familia yake, na Inshaallah Mwenyezi Muungu atamjalilia uwezo mkubwa wa kutimiza ahadi na wajibu wake kwa mafanikio makubwa.

6. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutumia fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Maalim Seif Sharrif Hamad kwa kuchaguliwa kwake kuwa Makamu wa Kwanza wa Rais wa Zanzibar, nampongeza kwa dhati Maalim Seif Sharrif Hamad kwa mchango na uzalendo wake katika kuasisi maridhiano ya Kisiasa Nchini. Maridhiano ambayo yameandika Historia mpya ya Nchi yetu na kuweka misingi imara ya umoja, upendo na mshikamano. Maamuzi ya kufikia maridhiano kwa upande wa Mheshimiwa Maalim Seif Sharrif Hamad yalihatiji ujasiri na ukweli wa dhati. Tunamuomba afya njema yeye na familia yake, pia tunampongeza kwa michango na maelekezo mazuri anayotupa katika kuimarisha Sekta ya Kilimo Nchini mwetu.
7. **Mheshimiwa Spika**, naomba kuchukuwa fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Balozi Seif Ali Iddi kwa kuchaguliwa kwake kuwa Mbunge wa Jimbo la Kitope na kuteuliwa kwake kuwa Makamu wa Pili wa Rais wa Zanzibar. Tunamshukuru na kumpongeza kwa maelekezo na michango yake kwetu, Inshaallah Mwenyezi Muungu amjalie afya njema yeye na familia yake na mafanikio katika utendaji wa kazi zake.
8. **Mheshimiwa Spika**, nina heshima kubwa kumshukuru na kumpongeza Makamu Mwenyekiti wa CCM na Rais Mstaafu wa Zanzibar Dk. Amani Abeid Karume kwa mchango wake mkubwa katika kuasisi maridhiano ya Kisiasa Nchini, na mchango wake mkubwa katika kuiletea Nchi yetu maendeleo na hatimae kukabidhi madaraka ya Nchi yetu ikiwa salama na Nchi yenye amani,

mshikamano na matumaini makubwa. Tunamuomba yeye na familia yake afya njema, furaha na mafanikio.

9. **Mheshimiwa Spika**, naomba nichukue nafasi hii kukupongeza wewe binafsi kwa kuchaguliwa kwa mara nyengine tena kuwa Spika wa Baraza hili tukufu. Hii imetokana na busara, juhudi na uzoefu wako na imani waliyonayo Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza hili juu yako. Aidha, pongezi za dhati zimuendee Mheshimiwa Salmin Awadh Salmin Mjumbe wa Kamati Kuu ya CCM na Mwenyekiti wa Kamati ya Fedha, Kilimo na Biashara kwa kuwa pamoja nasi katika kusimamia majukumu ya Wizara hii. Vilevile, napenda kuwashukuru Wenyeviti na Wajumbe wa Kamati za Baraza kwa michango yao, ushauri, maelekezo na mashirikiano yao mazuri kwa Wizara yetu.
10. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa pongezi zangu za dhati kwa wananchi wa Jimbo la Kiembesamaki kwa imani yao kwangu na kunichagua kwa mara nyengine kuendelea kuwa Mwakilishi wao, pamoja na kunipa mashirikiano mazuri katika kuleta maendeleo ya Jimbo la Kiembesamaki.
11. **Mheshimiwa Spika**, kwa niaba ya Wizara ya Kilimo na Maliasili natoa mkono wa rambirambi kwa Mheshimiwa Waziri na wafanyakazi wa Wizara ya Ustawi wa Jamii, Wanawake na Watoto pamoja na familia ya aliyekuwa Katibu Mkuu wa Wizara hiyo Nd. Rahma Mohamed Mshangama aliefariki tarehe 15/04/2011. Mwenyezi Mungu amlaze mahala pema peponi AMIN.
12. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na kipindi kirefu cha kiangazi na kukosekana kwa mvua za vuli 2010/2011 hali ya kilimo nchini iliathirika. Miongoni mwa athari hizo ni pamoja na kukauka kwa mazao, miti na mripuko wa viwavi jeshi. Matukio haya yaliwaathiri wakulima katika uzalishaji na kipato. Kutokana na athari hiyo Serikali kupitia Wizara ya Kilimo na Maliasili ilichukua hatua za kufanya tathmini ili kujua ukubwa wa athari hiyo pamoja na kugawa mbegu kwa wakulima walioathirika. Jumla ya tani 24.43 za mbegu ya mpunga

zilitolewa kwa wakulima katika maeneo yalioathirika kwa jua kali. Pamoja na jitihada hizi napenda kuchukua fursa hii kuwaomba wakulima wasivunjike moyo na waendeleo na juhudi za kuendeleza kilimo na Wizara yangu iko pamoja nao katika kukabiliana na majanga kama haya.

13. Mheshimiwa Spika, sote tunakubaliana kuwa kilimo bado kinaendelea kuwa mhimili mkuu wa maisha kwa wananchi wa Zanzibar. Inakadiriwa kuwa asilimia 70 ya watu wa visiwa hivi kwa njia moja au nyengine, wanategemea sekta ya kilimo katika kuendesha maisha yao ya kila siku. Kiuchumi, sekta ya kilimo inakadiriwa kuchangia wastani **wa asilimia 32.8** katika pato la taifa na asilimia 75 ya mapato ya fedha za kigeni (OCCS 2010). Ni dhahiri kuwa sekta ya kilimo ina mchango wa moja kwa moja katika kujikimu kimaisha, kuwa na uhakika wa chakula na lishe, afya za wananchi na kwa hivyo ina athari kubwa katika maisha yetu.

14. Mheshimiwa Spika, Ukweli huu unaaminisha kuwa tukikiendeleza kilimo na kikawa cha ufanisi na tija zaidi, ipo fursa kubwa kwa wananchi kupunguza ukali wa maisha, kuondokana na umasikini na nchi yetu kupiga hatua zaidi za ukuaji wa uchumi. **Kinyume chake, kilimo kikiendelea kuwa duni, juhudi zetu za kupunguza umasikini zitazorota kwani wananchi waliowengi wanaoshiriki katika sekta hii watakosa uwezo wa kujikomboa na watabaki katika dimbwi la umasikini.**

MAFANIKIO YA UTEKELEZAJI WA MIPANGO NA MIKAKATI YA KITAIFA KATIKA SEKTA YA KILIMO

15. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka wa fedha 2010/2011, Serikali kupitia Wizara ya Kilimo na Maliasili imeendelea kusimamia na kutekeleza malengo ya Dira ya 2020, ILANI ya Uchaguzi ya CCM 2010 – 2015, Mikakati wa Kukuza Uchumi na Kupunguza Umaskini (MKUZA), Malengo ya Milenia

(MDGs), Mipango na Mikakati ya Kisekta na Mpango wa Mageuzi ya Sekta ya Kilimo (ATI) na Mpango wa Muda Mrefu wa Usimamizi wa Rasilmali za Misitu.

MUELEKEO WA WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI KWA MWAKA 2011/2012

- 16. Mheshimiwa Spika, “Mapinduzi Daima”** ndio kauli mbiu ya Nchi yetu na watu wote. Mapinduzi ndio yaliyotukomboha na kutuletea umoja na mshikamano wetu, amani na utulivu, ustawi na maendeleo tunayojivunia hivi sasa. Kauli mbiu ya *“Mapinduzi ya Kilimo”* ndio mwelekeo wa Serikali ya Mapinduzi ya Awamu ya saba na *maana yake ni kutekeleza kwa vitendo dhamira ya kuwakomboa wakulima wa Zanzibar kutoka katika hali ya kilimo duni kisichokuwa na tija na kuweka mazingira na fursa za kuwawezesha kuongeza ufanisi na tija katika kilimo ili waongeze uzalishaji, wainue kipato, warwe na uhakika wa chakula na lishe bora na hatimae wapunguze umasikini.* Huu ndio mwelekeo wa sekta ya kilimo na maliasili na ndio malengo ya Dira ya 2020, maelekezo ya Ilani ya uchaguzi ya CCM 2010-2015, Mkakati wa kukuza uchumi na kupunguza umasikini (MKUZA II-2010), na Mpango wa Mageuzi ya Sekta ya Kilimo (ATI). Aidha dhamira hii ya kuleta Mapinduzi ya Kilimo imefafanuliwa na Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi katika hotuba zake za uzinduzi wa Baraza la Wawakilishi aliyoitoa tarehe 5 Novemba, 2010 na sherehe za miaka 47 ya Mapinduzi ya Zanzibar tarehe 12 Januari, 2011, na ameisisitiza na kuitolea maelekezo katika ziara zake za mikoa mitano ya Zanzibar alizozifanya mwezi wa Mei na Juni, 2011.
- 17. Mheshimiwa Spika,** Mapinduzi ya Kilimo yataendelezwa kwa lengo la kujijengea uwezo wa kuwa na uhakika wa chakula katika nchi na kupunguza kwa kiasi kikubwa utegemezi wa chakula kutoka nje. Ni vyema tukaelewa kuwa dunia hivi sasa imekabiliwa na hali ya upungufu mkubwa wa chakula na tishio la njaa. Sababu kuu za hali hiyo ni pamoja na upungufu mkubwa wa uzalishaji wa nafaka kutokana na mabadiliko ya tabia nchi na hali ya hewa,

gharama kubwa za uzalishaji kutokana na kupanda bei za mafuta, na mahitaji makubwa ya nafaka yanayotokana na kuongezeka kwa matumizi mbadala ya nafaka. Hali hii imepelekea ushindani mkubwa katika masoko ya nafaka ya kimataifa na hivyo upandaji wa bei za vyakula hivi.

18. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa Zanzibar, hali hii pamoja na ongezeko la gharama za usafirishaji wa chakula kutoka nchi za Asia ya Kusini kunakosababishwa na uwepo wa maharamia wa kisomali katika mwambao wa bahari ya Afrika mashariki, imepelekea upandaji mkubwa wa bei za vyakula muhimu ambavyo kwa kiasi kikubwa tunategemea kuagiza kutoka nje ya nchi. Bei ya mchele kwa mfano imepanda kwa asilimia mia moja (100%) kutoka shilingi 600 kwa kilo mwaka 2006 hadi shilingi 1200 kwa kilo mwaka 2011. Kutokana na hali nilioieleza hapo juu, mwelekeo kwa kipindi cha muda mfupi na wa kati ni upandaji wa bei za vyakula hivi hali ambayo si nzuri katika kuhakikisha usalama wa chakula nchini hasa kutokana na ukweli kwamba wananchi wanategemea kwa kiasi kikubwa mchele unaoagizwa kutoka nchi za nje kwa mahitaji yao ya chakula cha kila siku. Aidha mahitaji yetu ya mchele kwa mwaka ni wastani wa tani 80,000 ambapo wastani wa uzalishaji wa ndani kwa mwaka hivi sasa ni tani 25,000 za mpunga sawa na tani 16,000 tu za mchele ikiwa ni asilimia 16 ya mahitaji yetu kwa mwaka.

19. **Mheshimiwa Spika**, Mkombozi wetu ni Mapinduzi ya Kilimo. Mheshimiwa Rais, Dkt Ali Mohamed Shein ndie aliyeasisi na kuinadi kauli mbiu hii.(Ilani a Uchaguzi ya CCM 2010 - 2015). Nachukua fursa hii kuwaomba Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi, Waheshimiwa viongozi wote wa Serikali na taasisi zisizo za kiserikali na Waheshimiwa wananchi wote wa Zanzibar tukubaliane na kauli mbiu hii na sote tuinadi na tujihimize kuitekeleza ili yapatikane mabadiliko ya kweli yatayoweza kutukomboa kiuchumi na kuondokana na umasikini. Kwa upande wetu, Wizara ya Kilimo na Maliasili tayari tumejiandaa kwa kutayarisha Mpango maalum wa kuendeleza kilimo cha

mpunga kwa miaka mitano ijayo ambao unaelekeza kuimarisha upatikanaji na matumizi ya mbegu bora kwa kilimo cha juu na mabondeni, kurahisisha upatikanaji na matumizi ya mbolea, kuimarisha ujenzi na utunzaji wa miundombinu ya umwagiliaji, kurahisisha matumizi ya matrekta na zana bora za kisasa na kuimarisha utoaji wa huduma za elimu kwa wakulima. Matarajio ya mpango huu ni kuongeza uzalishaji wa mchele hapa nchini na hivyo kupunguza utegemezi wa mchele kutoka nje kutoka asilimia 84 ya mahitaji yetu mwaka 2010/11 na kuagizia kiasi cha asilimia 35 tu ya mahitaji yetu ya mchele ifikapo mwaka 2015/16. Mpango huu utekelezaji wake unaanza katika bajeti ya mwaka huu wa 2011/12.

20. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na umuhimu wa zao la karafuu kwa Zanzibar, Wizara yangu imekusudia kushirikiana kwa karibu na Wizara ya Biashara Viwanda na Masoko katika utekelezaji wa mkakati wa kufufua mikarafuu ambao kisheria na kiutawala utasimamiwa na Shirika la Biashara la Taifa (ZSTC). Wizara itachukua jukumu la kutoa utaalamu juu ya uzalishaji wa miche, uendelezaji mashamba na utafiti wa mashamba yote ya mikarafuu ili kuanzisha “database” ambayo itatupatia taarifa muhimu za uzalishaji wa karafuu, idadi ya mikarafuu katika umri tafauti, na tathmini ya mavuno ya karafuu yanayotarajiwa kila mwaka ili kutoa taarifa rasmi kwa Serikali juu na hali halisi ya mikarafuu na mkakati wa uimarishaji wake. Aidha Wizara, kwa kushirikiana na taasisi husika, itaratibu suala la branding ya karafuu zetu ikiwa ni mkakati wa kutengeneza na kusajili haki miliki kwa karafuu za Zanzibar ambazo zinatambulika kwa ubora wake duniani, ili kuzilinda kisheria dhidi ya magendo na kupata sehemu kubwa zaidi ya thamani ya zao hili katika masoko ya kimataifa na hivyo kuwapa wakulima bei itayovutia uimarishaji wa zao hili muhimu kwa lengo la kuinua mapatao yao na ya nchi kwa jumla.
21. **Mheshimiwa Spika**, Hali ya vyanzo vikuu vya maji hapa Zanzibar ni mbaya kutokana na uvamizi mkubwa hasa kwenye maeneo yaliyoko nje ya mashamba

ya Misitu ya Serikali kama vile Mwanyanya na Masingini. Kutokana na hali hiyo Wizara yangu inaendelea na usimamizi wa maeneo ya misitu yenye vyanzo vikuu vya maji pamoja na kufanya tathmini ya misitu yote iliyopo katika maeneo mengine yenye vyanzo vya maji ili kuandaa mpango mahsusi kwa ajili ya upandaji miti na uhifadhi wa maeneo hayo. Aidha, wizara yangu pia itaendeleza kampeni za upandaji miti kitaifa katika maeneo yenye vyanzo vya maji, fukwe za bahari na maeneo mengine yaliyoathirika. Wizara itaendelea na juhudi za kushajiisha wananchi juu ya umuhimu wa utunzaji wa miti, maliasili na mazingira na kufafanua majukumu ya kila mmoja wetu katika kulinda, kuhifadhi na kusimamia utunzaji na matumizi endelevu ya maliasili zetu. Kutokana na umuhimu wa suala hili wizara yangu imeamua kwamba suala la upandaji miti kitaifa sasa litafanyika kila mwezi badala ilivyozeleka kwa kila mwaka. Mpango maalum umeandaliwa ili kuhakikisha wananchi wanashirikishwa katika kazi ya upandaji miti.

22. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha miaka mitano ijayo Wizara itatekeleza dhamira ya Mapinduzi ya kilimo yatayopelekea sekta hii kutoa mchango zaidi katika uchumi wa taifa na kupunguza umaskini. Miongoni mwa mikakati ya Wizara iliyopangwa kufikia mafanikio haya kwa mwaka 2011/2012 ni:

- Kuimarisha miundombinu ya umwagiliaji maji na kuhamasisha uvunaji wa maji ya mvua (Irrigation Master Plan);
- Kuanzisha Mfuko Maalum wa Huduma za Kilimo (Agricultural Development Fund) kwa madhumuni ya kuwezesha upatikanaji na usambazaji wa pembejeo na huduma za ufundi na matengenezo ya matrikta kwa kilimo cha mpunga ili kukidhi mahitaji tuliyojipangia;
- Kuendeleza programu za utafiti wa kilimo na maliasili kwa kuwashirikisha wakulima na washirika wengine;
- Kuhimiza na kushajiisha matumizi ya pembejeo na mbinu bora za kilimo na matumizi ya bora ya maliasili;

- Kuibua fursa na kujenga uwezo wa wajasiriamali katika kusarifu mazao ya kilimo na maliasili ili kukidhi mahitaji ya soko;
- Kutilia mkazo hifadhi ya mazingira na kuendeleza kilimo hai;
- Kupunguza uharibifu wa mimea unaotokana na maradhi, wadudu na ndege;
- Kuangamiza nzi wa matunda ili kuongeza fursa za kusafirisha matunda nje ya nchi;
- Kutekeleza mpango wa muda mrefu wa usimamizi wa rasilimali za misitu na maliasili zisizorejesheka;
- Kutekeleza mkakati wa uimarishaji wa zao la karafuu ikiwemo utafiti, uzalishaji, usarifu na *branding*; kwa kushirikiana na Wizara ya Biashara ,Viwanda na Masoko;
- Kupunguza matumizi ya nishati ya kuni na makaa kwa kutumia nishati mbadala
- Kutekeleza mkakati wa kudhibiti wizi wa mazao ya kilimo na maliasili kwa kushirikiana na taasisi zinazohusika;
- Kutekeleza mkakati wa kudhibiti matumizi mabaya ya msumeno wa moto;
- Kutekeleza mkakati wa kilimo cha juu, viungo, matunda na mboga mboga;
- Kuimarisha utowaji wa huduma za elimu kwa wakulima kupitia mabwana/mabibishamba, skuli za wakulima,maofisa kilimo Wilaya na chuo cha kilimo Kizimbani;
- Kutekeleza mkakati wa kuanzisha Akiba ya Chakula Zanzibar (Zanzibar National Food Reserve);
- Kutekeleza mkakati wa kukabiliana na athari za mabadiliko ya tabia nchi yanayoathiri uzalishaji katika kilimo.
- Kupitia Sheria na Kanuni zinazoongoza usimamizi wa KARANTINI na kuzifanyia marekebisho pale itakapo jitokeza haja ya kufanya hivyo, pamoja na kuimarisha kitengo cha KARANTINI.

23. **Mheshimiwa Spika**, mbali na mikakati hiyo, Wizara yangu inaendelea kufanya mazungumzo na washirika mbali mbali wa maendeleo kwa lengo la kupata

mashirikiano ya kiufundi na fedha zaidi kwa maendeleo ya kilimo na maliasili. Miongoni ya Mashirika hayo ni EXIM Bank ya Korea, USAID ya Marekani na Washirika wengine wa Maendeleo kwenye Sekta ya Kilimo kwa upande wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (Agricultural Donor Working Group). Lengo la mazungumzo hayo ni kuhakikisha kuwa Zanzibar inazipata na kuzitumia kikamilifu fursa zilizopo kwa kushirikiana na Washirika wa maendeleo ili kuimarisha uzalishaji na tija na kukabiliana na changamoto za sekta ya kilimo na maliasili. Aidha Serikali imeandaa mkakati wa kuliendeleza zao la Mpunga hapa nchini kwa lengo la kuongeza uzalishaji na kupunguza uagizaji wa mchele kutoka nchi za nje. Wizara pia inaendelea na matayarisho ya mikakati ya mazao mengine yakiwemo matunda, viungo, kilimo cha juu, kilimo cha maweni na mboga mboga kwa kutumia uzoefu uliopatikana kutokana na miradi ya huduma za kilimo (PADEP, ASSP/ASDP-L).

- 24. Mheshimiwa Spika,** naomba kuliarifu Baraza lako Tukufu kwamba Wizara ya Kilimo na Maliasili tayari imekamilisha tathmini yakinifu ya Mradi wa Umwagilaji kwa kushirikiana na EXIM Bank ya Korea ambao ndio watakaoufadhili mradi wa ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji hekta 2000 ikiwa ni utekelezaji wa Mpango Mkuu wa Umwagiliaji maji. Taratibu za kukamilisha makubaliano ya mradi huu zinaendelea na tunatarajia mradi utaanza rasmi katika mwaka huu wa fedha wa 2011/12. Aidha Wizara yangu imefanya mazungumzo na Shirika la Misaada ya Maendeleo la Marekani (USAID) kuhusu ushiriki wa Zanzibar katika Programu ya *"Feed The Future"* ambayo itasaidia katika maendeleo ya kilimo kwa mazao ya mpunga hasa katika umwagiliaji, na mbogamboga ambapo imekubalika kuwa Zanzibar ni moja katika maeneo matatu ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ambako Programu hii itatekelezwa. Tunatarajia kuwa programu hii itaanza utekelezaji wake mwaka huu wa fedha 2011/12 ambapo matayarisho ya kufungua ofisi hapa Zanzibar yanaendelea. Ni matumaini yetu kuwa utekelezaji wa programu

ya *Feed the Future* utasaidia ujenzi wa miundombinu ya Umwagiliaji maji na kutoa matumaini makubwa ya ongezeko la uzalishaji wa mpunga hapa nchini.

25. **Mheshimiwa Spika**, Wizara yangu pia imeshiriki kikamilifu katika mazungumzo ya pamoja baina ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Marekani chini ya uongozi wa Waziri wa Mambo ya Nje wa Marekani Bibi Hilary Clinton pia Zanzibar imepata fursa ya kutoa maelezo ya utayari wake kiseru na kisheria katika kukabiliana na hali ya uhakika wa chakula na lishe na hatimae tumefanikiwa kushiriki katika utekelezaji wa programu ya Lishe ya *"The first thousand days of the child"* chini ya ufadhili wa USAID na Ireland. Programu hii inatarajiwa kusaidia katika utekelezaji wa Sera na Programu yetu ya Uhakika wa Chakula na Lishe hasa katika kuimarisha lishe kwa makundi hatarishi ya watoto chini ya umri wa miaka mitano na kinamama wajawazito.

HALI YA UZALISHAJI WA MAZAO YA KILIMO NCHINI

26. **Mheshimiwa Spika**, kwa ujumla uzalishaji wa mazao muhimu ya chakula umeongezeka katika msimu wa kilimo wa mwaka 2010 ukilinganisha na miaka kadhaa iliyopita hususan kwa mazao ya muhogo na ndizi. Hata hivyo, ongezeko la uzalishaji wa mazao ya mpunga, mahindi, viazi vikuu na viazi vitamu umekuwa mdogo (Kiambatisho Nam. 1). Mafanikio ya uzalishaji wa muhogo na ndizi yametokana na matumizi ya mbegu bora za muhogo na uwezesaji wa kitaalamu wa miradi ya maendeleo ya kijamii (PADEP/ASSP) kupitia skuli za wakulima. Ongezeko hili la uzalishaji wa mazao hayo umesaidia katika uhakika wa chakula nchini ambapo pamoja na kiangazi kirefu cha mwaka 2010 hatukupata taarifa za upungufu wa chakula.
27. **Mheshimiwa Spika**, Uzalishaji wa mazao ya mpunga, mahindi, viazi vikuu na viazi vitamu umekuwa mdogo kutokana na wakulima wengi kutumia mbegu duni zenye uzazi mdogo na zisizostahamili maradhi, wadudu na ukame. Aidha,

bado zipo changamoto zinazoendelea kukikabili kilimo cha mazao haya ikiwemo utegemezi mkubwa wa mvua, matumizi madogo ya pembejeo hasa mbegu bora na mbolea katika mpunga na uhamasishaji mdogo na ukosefu wa mbegu bora za viazi vikuu na vitamu. Hata hivyo, juhudi za utafiti wa mbegu zimeanza kuzaa matunda kwa kupatikana mbegu bora za kilimo cha juu kwa mpunga aina ya NERICA ambayo inastawi maeneo yote ya juu, inastahamili ukame na maradhi na ina uzazi wa kuridhisha. Mbegu hii ambayo ni chachu ya Mapinduzi ya Kilimo itaanza kusambazwa kwa wakulima kuanzia msimu wa kilimo wa mwaka huu wa fedha 2011/12. Utafiti wa mbegu kwa mazao mengine bado unaendelea.

28. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa maliasili kwa mwaka wa fedha 2010/2011 bado tulikabiliwa na changamoto ya mahitaji makubwa ya matumizi ya maliasili ambayo yanapelekea ukataji wa misitu, miti, uchimbaji wa mchanga, matofali na mawe. Aidha, matumizi makubwa ya nishati ya kuni na makaa yanachangia katika kuharibu mazingira ya visiwa vyetu kwa kumaliza misitu na miti ya matunda na mikarafuu.
29. **Mheshimiwa Spika**, suala la matumizi ya msumeno wa moto, uchimbaji wa mchanga pamoja na rasilimali zisizorejesheka bado limekuwa ni tishio katika jamii zetu kwa uharibifu mkubwa wa mazingira unaofanywa na wananchi. Katika kukabiliana na tatizo hili Wizara tayari imeshatengeneza kanuni juu ya udhibiti wa msumeno wa moto. Uchimbaji na usafirishaji wa mchanga na rasilimali nyengine zisizorejesheka pamoja na kuyarejeshea hadhi maeneo yaliyoathirika. Matumaini yangu kuwa iwapo sote tutashirikiana katika utekelezaji wake basi tatizo hili litapungua sana. Wafanyakazi wa Wizara yangu wataongoza katika utekelezaji wake
30. **Mheshimiwa Spika**, wizi wa mazao ya kilimo, mifugo na rasilimali za maliasili nalo pia ni tatizo kubwa linaloendelea kuongezeka kwa kasi na kushamiri katika

maeneo yote Unguja na Pemba. Tatizo hili linasababisha uharibifu mkubwa na limepelekea wakulima kuvunjika moyo, kukata tamaa na kupoteza imani kwa Serikali na kuzidi kujiona wanyonge dhidi ya Wavunjaji na Wasimamizi wa sheria. Hali hii pia inaathiri juhudi za Serikali za kuongeza tija na uzalishaji kupitia programu mbali mbali ambapo baadhi ya mazao yanayoibiwa huvunwa machanga na hivyo kusababisha kutofikiwa kwa matarajio ya ongezeko la tija na uzalishaji kama ilivyokusudiwa katika programu hizo. Wizara yangu katika kukabiliana na tatizo hili imeunda kamati maalum kwa kushirikiana na jeshi la Polisi ili kufanya tathmini ya kina kuhusiana na wizi wa mazao, mifugo na rasilimali za maliasili ambapo kukamilika kwa utafiti huu tutaweza kupata ripoti kamili itakayoweza kutupa muongozo na njia mbadala za kupambana na kupunguza tatizo hili kwa kushirikiana na wananchi na vyombo vya ulinzi na usalama.

MUUNDO WA WIZARA, UTEKELEZAJI (2010/2011) NA MALENGO (2011/2012)

31. Mheshimiwa Spika, kutokana na mabadiliko ya muundo wa Serikali uliofanywa na Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Wizara ya Kilimo na Maliasili imeundwa na Idara sita (6), taasisi mbili (2) na Ofisi Kuu Pemba kama ifuatavyo:

- Idara ya Mipango, Sera na Utafiti;
- Idara ya Uendeshaji na Utumishi,
- Idara ya Kilimo,
- Idara ya Misitu na Maliasili Zisizorejesheka,
- Idara ya Umwagiliaji Maji;
- Idara ya Uhakika wa Chakula na Lishe
- Chuo cha Kilimo Kizimbani na
- Taasisi ya Utafiti wa Kilimo

32. Mheshimiwa Spika, utekelezaji katika Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka 2010/2011 ulilenga katika kuongeza uzalishaji wa mazao yenye ubora na tija, kuongeza ufanisi katika udhibiti wa matumizi ya maliasili na kupunguza uharibifu wa mazingira. Utekelezaji wa kazi za Wizara ya Kilimo kupitia taasisi zake kwa mwaka 2010/2011 pamoja na malengo ya mwaka 2011/2012 ni kama ifuatavyo:

IDARA YA MIPANGO, SERA NA UTAFITI

33. Mheshimiwa Spika, Idara hii inasimamia uandaaji na utekelezaji wa Sera, Sheria, Mikakati na Mipango ya Maendeleo pamoja na kazi za Utafiti. Aidha, Idara inaratibu mashirikiano na taasisi za ndani na nje ya Wizara, taasisi za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Jumuiya za Kikanda, Sekta Binafsi, Jumuiya na Asasi zisisizo za kiserikali pamoja na Washirika wa Maendeleo. Idara pia inasimamia ukusanyaji wa mapato na matumizi.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA MWAKA 2010/2011

34. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2010/2011 Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:-

- Idara iliendelea kukusanya Takwimu za mazao ya kilimo kwa lengo la kuziwasilisha kwa Mtakwimu Mkuu wa Serikali, pamoja na watumiaji wengine kwa utafiti;
- Ukamilishaji wa Sheria ya Uhakika wa Chakula na Lishe na kupitiwa na Baraza hili tukufu;
- Kutoa toleo la pili la tafiti za kilimo na maliasili (2nd Annual Research Review Proceeding, 2011);
- Kukamilisha na kutumika Mpango Mkakati wa Wizara utakaotumika kwa kipindi cha miaka (2011 - 2014); sambamba na hilo utayarishaji wa Sera ya Masoko ya Bidhaa za Kilimo umekamilika katika ngazi ya Wizara;

- Wizara imeendelea kuratibu mashirikiano na taasisi za kitaifa na kimataifa sambamba na utayarishaji wa miradi;
- Jumla ya nakala 2,000 za Jarida la Mkulima zimetolewa na kusambazwa kwa wadau wa sekta ya kilimo na maliasili;
- Hadi kufikia mwezi wa Aprili jumla ya shilingi 212,013,950 zimekusanywa sawa na asilimia 86.57 ya lengo lililowekwa;

35. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2010/2011 Idara ilisimamia na kuratibu utekelezaji wa programu tatu na mradi mmoja wa maendeleo, taarifa za utekelezaji kama ilivyoambatanishwa:

- Programu ya Kuimarisha Huduma za Kilimo-ASSP, **(Kiambatisho Nam. 3)**
- Programu ya Kuimarisha Huduma za Mifugo-ASDP-L, Program hii inatekelezwa pamoja na Wizara ya Mifugo na Uvuvi **(Kiambatisho Nam 4)**
- Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe FSNP **(Kiambatisho Nam. 5)**
- Mradi wa Usarifu Mazao ya Kilimo **(Kiambatisho Nam. 6)**

36. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa programu za Kuimarisha Huduma za Kilimo na Mifugo (ASSP/ASDP-L) umeleta mafanikio makubwa hasa kupitia utoaji wa taaluma na uwezesaji kwa mfumo wa shamba darasa (Farmer Field Schools) ambapo wakulima na wafugaji hupata fursa ya kujifunza kwa vitendo mbinu bora za uzalishaji na hivyo kuongeza tija na ubora wa mazao yao. Jumla ya Shamba darasa 720 zenye kaya 12,600 tayari vimeshapatiwa mafunzo katika Wilaya 9 za Unguja na Pemba. Kutokana na matokeo mazuri ya mafanikio ya mfumo huu wa shamba darasa, Wizara inakusudia kuongeza idadi ya shamba darasa kufikia 1200 mwaka huu wa fedha na kuziwezesha kuwa na ufanisi zaidi kama njia muhimu ya usambazaji wa taaluma ya uzalishaji ili kufanikisha malengo ya Mapinduzi ya Kilimo.

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

37. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha wa 2011/2012 Idara inatarajia kutekeleza yafuatayo:

- Kuendelea kutayarisha na kuratibu Sera, Sheria, Mikakati, Mipango na Miradi ya maendeleo ya Sekta ya Kilimo na Maliasili;
- Kufanya mapitio ya Sera ya Kilimo, Sera ya Mimitu, Sera ya Mbegu na Haki miliki za wavumbuzi wa mbegu;
- Kusimamia na kuimarisha ukusanyaji wa takwimu za uzalishaji wa mazao ya chakula, biashara na maliasili;
- Kusimamia utekelezaji wa Mpango Mkuu wa Utafiti na Dira ya Elimu kwa Wakulima (Research Master Plan and Extension Vision);
- Kuendelea kusimamia programu na miradi mipya na inayoendelea;
- Kuendeleza mashirikiano na taasisi za utafiti ndani na nje ya nchi ikiwa ni pamoja na Chuo Kikuu cha Taifa Zanzibar (SUZA) katika kufanya tafiti na utoaji wa matokeo;
- Kuendelea kuratibu mashirikiano kati ya Wizara na taasisi nyengine za ndani na nje ya nchi;
- Kuandaa warsha na kutoa toleo la tatu la utafiti (3rd Annual Agricultural Research Proceeding); na
- Kutayarisha na kutoa jumla ya nakala 2,000 za Jarida la Mkulima na kusambaza kwa wadau wa sekta ya kilimo.
- Kukusanya mapato yanayokadiriwa kufikia TSh. 1,293,774,000 kutoka vyanzo vilivyo chini ya Wizara;

38. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2011/2012 Idara itaendelea kusimamia programu tatu na mradi mmoja ambapo malengo yake yameoneshwa katika viambatisho namba 3,4 na 5. Aidha, katika mwaka huu wa fedha Idara itasimamia programu moja mpya inayohusu Uimarishaji

Miundombinu ya Masoko ya Kilimo na Kuongeza Thamani ya Mazao
(Marketing Infrastructure, Value Addition and Rural Finance – MIVARF)

**PROGRAMU YA UIMARISHAJI MUINDOMBINU YA MASOKO, UONGEZAJI
THAMANI YA MAZAO NA HUDUMA YA FEDHA VIJIJINI (Marketing
Infrastructure, Value Addition and Rural Finance – MIVARF)**

39. **Mheshimiwa Spika**, program hii inatarajiwa kutekelezwa katika mikoa yote ya Bara na ya Zanzibar. Program hii itapatiwa jumla ya fedha USD 160.4 milioni sawa na Shilingi 247.1 bilioni ikiwa ni fedha za mkopo kutoka Mfuko wa Kimataifa wa Maendeleo ya Kilimo (IFAD) USD 90.6 million sawa na Shilingi 139.5 bilioni ikiwa ni asilimia 56.4, Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB) USD 62.9 million sawa na Shilingi 96.9 bilioni ikiwa ni asilimia 39.2 na ruzuku kutoka Mtandao wa Kushajiisha Mapinduzi ya Kijani Afrika (Alliance for Green Revolution in Africa - AGRA) USD 6.9 million sawa na Shilingi 10.7 bilioni ikiwa ni asilimia 4.4
40. **Mheshimiwa Spika**, Lengo la Programu hii ni kuimarisha miundombinu ya masoko ya kilimo, kuongeza thamani ya bidhaa za kilimo na kurahisisha upatikanaji wa huduma za kifedha vijijini (microfinance). Program hii itatekeleza kazi zake katika maeneo matatu yafuatayo:
- a. Ujenzi wa mfumo na miundo mbinu ya masoko. Programu itasaidia
    - i. Ujenzi wa masoko wilayani yatakayokuwa na huduma za uhifadhi wa bidhaa zinazoharibika (cold storage facilities)
    - ii. Ujenzi wa viwanda viwili vya kuzalisha barafu (ice plants) kimoja kwa Unguja na Pemba.
    - iii. Ujenzi wa barabara za mashambani ili kuunganisha maeneo yote ya uzalishaji na barabara kuu kwa lengo la kurahisisha kuyafikia masoko na utoaji wa huduma za kilimo.
  - b. Utoaji mafunzo na uwezesaji katika usarifu wa bidhaa za kilimo. Programu itasaidia

- i. Kuimarisha vikundi vya wajasiriamali katika usindikaji na usarifu wa bidhaa za kilimo
      - ii. Kutoa mafunzo ya usarifu na usindikaji bidhaa za kilimo kwa wakulima, wajasirimali na watoaji huduma (service providers) za usarifu na usindikaji bidhaa za kilimo
    - c. Kuanzisha mfumo wa utoaji wa huduma za kifedha vijijini (Microfinance Systems and Institutions). Programu itasaidia
      - i. Kutayarisha sera ya upatikanaji wa huduma za fedha kwa wakulima na wajasiriamali wadogo wadogo (Microfinance Policy)
      - ii. Kuanzisha na kuwezesha taasisi za kijamii za utoaji huduma za fedha vijijini (Community Microfinance Institutions)
- 41. Mheshimiwa Spika,** hatua hii ya kuanzisha mfumo wa utoaji wa huduma za kifedha Vijijini na kutayarisha Sera ya upatikanaji wa huduma za fedha kwa wakulima (Microfinance Policy) ni hatua ya mwanzo ya kuelekea kwetu katika kuanzisha BENKI YA WAKULIMA. Kwa hatua hii ya mwanzo, wakulima wa Nchi yetu wataweza kupata fedha za kuanzisha shughuli za kilimo bila ya dhamana na riba ndogo sana. Kufanikiwa kwa suala hili, itakuwa ni hatua kubwa na ya msingi katika kuleta mageuzi ya Kilimo Nchini na mpango huu unatarajiwa kuanza katika mwaka huu wa fedha.
- 42. Mheshimiwa Spika,** Programu hii itawawezesha wananchi kifedha na kimiundombinu ikiwa ni muendelezo wa programu na miradi iliyotanguliya ya kuwawezesha wananchi kitaalamu kama vile PADEP na ASSP/ASDP-L ambazo zimejenga matumaini makubwa kwa wananchi ya uwezekano wa kuongeza tija na kipato chao kupitia shughuli za kilimo. Programu hii inatarajiwa kuanza utekelezaji wake mwanzoni mwa mwezi wa Julai, 2011.

MPANGO WA UWEKEZAJI KATIKA KILIMO NA UHAKIKA WA CHAKULA

43. Mheshimiwa Spika, Wizara kwa kushirikiana na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania tunaendelea kutayarisha Mpango wa Uwekezaji katika Kilimo na Uhakika wa Chakula (Tanzania Agriculture and Food Security Investment Plan - TAFSIP), kutokana na makubaliano ya viongozi wakuu wa Bara la Afrika kupitia Mpango Mkuu wa Kuimarisha Kilimo Barani Afrika (Comprehensive African Agriculture Development Programme - CAADP) yaliyofikiwa Maputo Msumbiji mwaka 2003. Zanzibar ni miongoni mwa nchi zilizoridhia na kutia saini mkataba maalum (CAADP Compact) tarehe 8 Julai, 2010). Aidha, Mpango wa Uwekezaji (TAFSIP) unatarajiwa kutekelezwa katika maeneo makuu manne ambayo ni:

- Uzalishaji na Tija ya Kilimo (Agricultural Production and Productivity);
- Uhakika wa Chakula na Lishe (Food Security and Nutrition);
- Kuimarisha Biashara ya Kilimo Vijijini (Rural Commercialization); na
- Kuimarisha Taasisi za Kilimo (Institution Strengthening).

Programme hii inatarajiwa kuanza rasmi baada ya Mkutano Mkuu wa Biashara (Business Meeting) utakaowakutanisha washirika wa maendeleo katika sekta ya kilimo kama hatua ya kuupitia na kuukamilisha mpango huu. Mkutano Mkuu wa Biashara unatarajiwa kufanyika mwishoni mwa mwezi Agosti, 2011. Zanzibar itafaidaika na Programme hii kwa kuwasilisha programu zake za maendeleo ya kilimo moja kwa moja kwa washirika wa maendeleo ili kupatiwa ufadhili. Programe hizi tayari zimeshaandaliwa.

IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI

44. Mheshimiwa Spika, Idara hii ina jukumu la kusimamia masuala ya utawala, maslahi ya wafanyakazi, mafunzo na uwekaji kumbukumbu za Wizara. Idara pia inasimamia rasilimali watu, ajira na sheria za kazi pamoja na kusimamia mali za serikali.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA MWAKA 2010/2011

45. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha wa 2010/2011 kazi za Idara hii zilisimamiwa na iliyokuwa Idara ya Sera na Mipango. Utekelezaji wa kazi hizo ni kama ifuatavyo:-

- Jumla ya wafanyakazi 152 wameajiriwa katika mwaka fedha 2010/2011 kati ya hao 110 Mabwana na Mabibishamba ambao wamemaliza mafunzo kutoka Chuo cha Kilimo Kizimbani na wafanyakazi 42 (wanawake 4 na wanaume 38) wameajiriwa kama madereva wa matrekta na kada nyengine tofauti;
- Jumla ya wafanyakazi 59 (wanawake 33 na wanaume 26) wa wizara wamepatiwa mafunzo;
- Wizara kupitia Idara hii na Chuo cha Kilimo Kizimbani inalifanyia kazi suala la upatikanaji wa hati miliki ya Shamba la Makurunge lililoko Bagamoyo, Tanzania Bara. Shamba hili lilikuwa na ukubwa wa hekta 31,065 lilipoanzishwa rasmi mwaka 1977, lakini baada ya kukaa bila matumizi rasmi yaliyokusudiwa kwa muda mrefu, Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ilikubaliana na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kwamba eneo la hekta 6217 litengwe kwa matumizi ya Chuo cha Kilimo Kizimbani ambao watapatiwa hati miliki, na sehemu iliyobaki irudishwe kwa matumizi ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Maombi rasmi ya kupatiwa Hati miliki yamefikishwa katika Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makaazi, Dar es Salaam baada ya kupitiwa na kukubaliwa na taasisi husika ikiwemo Halmashauri ya Wilaya ya Bagamoyo.

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

46. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa 2011/2012 Idara imepanga kutekeleza malengo yafuatayo:

- Kutayarisha mpango wa mafunzo kwa wafanyakazi (Training Master Plan) itayoonesha maeneo ya vipaumbele katika fani za Wizara;

- Kuimarisha utendaji katika uhifadhi wa kumbukumbu zikiwemo taarifa za wafanyakazi na rasilimali za Wizara (DataBase);
- Kutayarisha mpango mkakati (Strategic Plan) wa miaka mitatu wa Idara ya Uendeshaji na Utumishi kwa lengo la kuimarisha ufanisi wa kazi;
- Kuhakikisha rasilimali za Serikali zilizomo ndani ya Wizara zinatunzwa na kupatiwa hatimiliki;

IDARA YA KILIMO

47. **Mheshimiwa Spika**, Idara hii ina majukumu ya kusimamia maendeleo ya uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara, upatikanaji na usambazaji wa huduma za pembejeo na zana za kilimo kwa Wakulima, Uhifadhi na Ukaguzi wa Mazao na kutoa elimu, mafunzo na ushauri kwa wazalishaji.
48. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2010/2011 malengo ya Idara yalitekelezwa na Kamisheni ya Kilimo, Utafiti na Elimu kwa Wakulima ambapo huduma za elimu kwa wakulima zilitolewa kama ifuatavyo:
- Vipindi 32 vya redio (sawa na asilimia 80) na 20 vya TV (sawa na asilimia 66) vilitayarishwa na kurushwa hewani;
  - Wakulima 1,600 walipatiwa mafunzo ya ukulima bora wa mazao;
  - Mabwana/mabibishamba 120 sawa na asilimia 80 wamepatiwa mafunzo ya mbinu bora za kilimo;
49. **Mheshimiwa Spika**, Idara ilitoa huduma za utibabu wa mimea, udhibiti wa maradhi na wadudu waharibifu pamoja na kufanya utafiti. Katika juhudi za kukabiliana na tatizo la nzi wa matunda, jumla ya mitego 21,718 imesambazwa kwa wakulima 4,442 katika wilaya za Unguja na Pemba; jitihada hizi zimepelekea kupungua kwa athari ya kuharibika matunda kwa wastani wa asilimia 43.

50. **Mheshimiwa Spika**, katika kukabiliana na juhudi za kupambana na nzi wa matunda tungeweza kufanikiwa zaidi iwapo wakulima wangelitikia wito wa Wizara wa kufukia matunda yote yaliyoathiriwa kama njia muhimu ya kudhibiti uenezi wa wadudu hao. Nachukua fursa hii kuwaomba waheshimiwa wawakilishi kusaidiana na Wizara katika kuhamasisha wananchi kuitikia wito wa kuangamiza wadudu hao. Kazi nyengine zilizofanywa ni kama ifuatavyo:

- Uangamizaji wa viwavijeshi vilivyojitokeza katika msimu wa kilimo 2010/2011 kwenye mashamba ya mpunga na mahindi ulifanikiwa kwa kupiga dawa bila ya malipo kwa wakulima;
- Utafiti wa kudhibiti nzi weupe (*Spiral whiteflies*) katika mazao ya mboga mboga unaendelea kwa kutumia madawa ya miti shamba na “effective micro organisms”;

51. **Mheshimiwa Spika**, Idara imeendelea kutilia mkazo upatikanaji na kushajiisha matumizi ya pembejeo za kilimo ikiwemo mbegu bora, mbolea, madawa ya kilimo na huduma za Matrekta. Kazi zilizofanyika kwa msimu huu ni kama ifuatavyo:

- Jumla ya ekari 29, 677 za mpunga wa kutegemea mvua zililimwa Unguja na Pemba sawa na asilimia 98.92 ya lengo;
- Jumla ya tani 124 za mbegu bora za mpunga (sawa na asilimia 124 ya lengo) na tani 10 za mbegu ya mahindi zilizalishwa na kusambazwa kwa wakulima wa Unguja na Pemba. Kati ya hizo tani 22 zilitolewa bure kwa wakulima ambao walipata athari ya viwavi jeshi. Mbegu iliyosalia iliuzwa kwa bei ya ruzuku ya Tsh. 500 sawa na asilimia 50 ya bei kwa kilo;
- Tani 442.5 za mbolea zimenunuliwa na kuuziwa wakulima kwa bei ya ruzuku ya asilimia 50 ya bei;
- Jumla ya lita 18,000 za dawa ya magugu ziliuzwa kwa wakulima kwa ajili ya kuuua magugu katika mashamba ya mpunga.

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

MPANGO MAALUM WA KUENDELEZA ZAO LA MPUNGA

52. Mheshimiwa Spika; Kama tulivyotangulia kusema, Serikali kupitia Wizara yangu imeandaa Mpango Maalum wa kuimarisha uzalishaji wa zao la mpunga ambao utekelezaji wake unaanza katika bajeti hii. Mpango huu ni miongoni mwa hatua zinazochukuliwa na Wizara yangu ya utekelezaji wa Mkakati wa Kukuza Uchumi na Kupunguza Umasikini Zanzibar (MKUZA II) ulioidhinishwa rasmi na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar mwaka 2010 ambao kwa upande wa Kilimo cha mpunga umeweka wazi malengo yafuatayo:

- Kuongeza eneo la miundombinu ya umwagiliaji ikiwemo miundombinu ya uvunaji wa maji ya mvua kutoka hekta 700 sawa na asilimia 8.2 ya Mpango Mkuu wa Umwagiliaji mwaka 2010 hadi hekta 5805 sawa na asilimia 68.1 ifikapo mwaka 2015
- Kuongeza tija kwa kilimo cha mpunga wa juu kutoka wastani wa tani moja kwa hekta mwaka 2010 hadi tani tatu kwa hekta mwaka 2015
- Kuongeza tija kwa kilimo cha mpunga wa umwagiliaji maji kutoka wastani wa tani 3.5 kwa hekta hadi tani 7 kwa hekta mwaka 2015
- Kuongeza mchele unaozalishwa ndani katika soko letu kutoka asilimia 15 mwaka 2010 hadi asilimia 65 mwaka 2015 (Kupunguza utegemezi wa mchele wa kuagiza kutoka asilimia 85 ya mahitaji yetu mwaka 2010 hadi asilimia 35 ya mahitaji yetu ya mchele ifikapo mwaka 2015)

53. Mheshimiwa Spika, Mpango Maalum wa Kilimo cha mpunga umelenga kuongeza eneo litalopandwa mbegu bora kwa ajili ya Kilimo cha juu (Upland) na Mabondeni (Lowland) ili kuongeza tija na uzalishaji. Kwa upande wa maeneo ya umwagiliaji maji, Wizara itahakikisha kwamba wakulima katika maeneo yote

yaliyojengwa miundombinu ya umwagiliaji na makinga maji wanatumia mbegu bora na mbolea kwa kutoa elimu juu ya umuhimu wa matumizi ya pembejeo hizo. Wizara inakusudia kuweka kanuni ndogo ndogo za kushajihisha matumizi bora ya pembejeo katika maeneo hayo kupitia usimamizi wa jumuiya zao za wakulima.

54. **Mheshimiwa Spika**, kwa mujibu wa sensa ya kilimo ya mwaka 2007/08 takwimu zinaonesha kwamba hivi sasa Zanzibar ina eneo lenye ukubwa wa ekari 66,500 zinazoweza kutumika kwa kilimo cha mpunga. Kati ya hizo ekari 21,300 ndizo zinazofaa kwa kilimo cha umwagiliaji maji kwa mujibu wa uhakiki na tathmini ya Mpango Mkuu wa Umwagiliaji maji (Irrigation Master Plan, 2004) na zilizosalia ekari 45,200 zinatumiwa kwa kilimo cha mpunga wa juu. Hadi sasa eneo lililojengwa miundombinu ya umwagiliaji maji ni ekari 1,750 sawa na asilimia nane (8%) tu ya eneo lote linalofaa kwa kilimo hicho.

Mfumo wa Ukulima wa Mpunga na ukubwa wa maeneo husika.

Mfumo wa Ukulima wa Mpunga	Ukubwa wa Eneo (Ekari)
Umwagiliaji maji	1,750
Makinga maji	200
Kutegemea mvua - Mabondeni	19,350
Kutegemea mvua - Kilimo cha juu	45,200
JUMLA	66,500

55. **Mheshimiwa Spika**, Mpango Maalum wa Kilimo cha Mpunga umedhamiria kuongeza uzalishaji na usambazaji wa mbegu bora za mpunga kukidhi mahitaji ya Kilimo cha juu na mabondeni ambapo wakulima kwa kiasi kikubwa bado wanaendelea kutumia mbegu zao za asili kama vile Ringa, Kiya la Ngawa, Madevu, Kidunari, Kibata Ngoto, Mpakulie Bwana, Kibawa, Arishe, Baraza Hailigwa, Mvivu Hali, Usintupe, Kijicho, Moshi na nyingi nyenginezo zenye uzazi mdogo. Matumizi ya mbegu hizi za asili kwa wakulima wetu wa mpunga

hivi sasa ni zaidi ya asilimia 80. Kwa vile tumekamilisha utafiti wa mbegu mpya ya mpunga wa juu aina ya NERICA, Wizara ya Kilimo na Maliasili imepanga kuanzisha uzalishaji na usambazaji wa mbegu hizi kutoka zero mwaka 2010/11 hadi kufikia tani 140 za NERICA mwaka 2011/12.

56. **Mheshimiwa Spika**, aidha Wizara inaendelea na uzalishaji wa mbegu bora kwa Kilimo cha mabondeni ikiwemo BKN Super, Super India, TXD 88 na TXD 306 na inadhamira ya kuongeza upatikanaji wa mbegu hizi kutoka tani 124 mwaka 2010/11 na kufikia tani 215 mwaka 2011/12. Suala hili la uzalishaji mbegu bora litatekelezwa kwa mashirikiano ya karibu baina ya Wizara ya Kilimo na Maliasili na shamba la pamoja la kilimo la JKU - Bambi pamoja na mikataba ya uzalishaji mbegu kwa wakulima, ambapo mbegu hizo zitasambazwa kwa wakulima kuanzia msimu wa kilimo wa mwaka 2011/12.
57. **Mheshimiwa Spika**, kwa kuzingatia changamoto zilizopo katika utoaji wa huduma za zana za kisasa za Kilimo, Wizara ya Kilimo na Maliasili kupitia Mpango huu imekusudia kukibadilisha Kilimo cha mpunga kutoka katika matumizi ya zana duni za jembe la mkono na kiwe cha kisasa ili kuvutia nguvu kazi ya vijana ambayo kwa kiasi kikubwa haijahasika vya kutosha katika shughuli za kilimo. Wizara inakusudia kuongeza upatikanaji wa matrika makubwa na madogo ya 50HP ambayo yatatumika kwa kilimo cha umwagiliaji maji na hasa kutoa huduma katika maeneo ya Pemba, ambapo matrika makubwa hayawezi kufanyakazi kutokana na muinuko wa ardhi yake. Aidha Wizara imelenga kuingiza nchini zana nyengine za Kilimo cha mpunga ikiwemo zana za kupandia (planters), kuvunia (harvesters, rippers na threshers) na za kutwangia (milling machines) kwa lengo la kurahishisha kazi, kupunguza upotevu kabla na baada ya mavuno na kuhamasisha Kilimo cha mpunga kuwa cha kibiashara.

58. **Mheshimiwa Spika**, kwa mnasaba wa utekelezaji wa Mpango huu, katika mwaka wa 2011/12 Wizara ya Kilimo na Maliasili inakusudia kuongeza utoaji ruzuku katika huduma za Kilimo.
59. **Mheshimiwa Spika**, utoaji wa ruzuku unahitaji Serikali makini inayojiamini na yenye muelekeo na dhamira ya dhati na niya njema kwa wananchi wake. Utoaji wa ruzuku kwa wakulima wa nchi maskini zinazoendelea haupendezi na haukubaliki na baadhi ya Nchi Wahisani na wengine kutishia hata kuondosha misaada yao. Pamoja na yote hayo, Serikali ya Dk. Ali Mohamed Shein baada kuzingatia yote hayo, bado imeona kuna haja kubwa sio tu kuendeleza utoaji ruzuku kwa wakulima wa Nchi yetu bali kuurasimisha utaratibu wa utowaji ruzuku ili uwe sehemu ya Sera na Mipango ya Serikali.
60. **Mheshimiwa Spika**, Serikali yetu inaongeza viwango vya ruzuku ili kuwajengea misingi imara wakulima wa Nchi yetu na hatimae kuondokanana na kilimo duni na kuelekea kwenye kilimo cha kisasa chenye tija na kilimo endelevu.
61. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa hii kutangaza bei mpya za huduma za kilimo kwa mwaka wa fedha wa 2011/12 kama ifuatavyo:

HUDUMA	BEI SASA KWA KILO (Shilingi)	BEI YA SASA KWA POLO (Shilingi)	BEI MPYA KWA KILO (Shilingi)	BEI MPYA KWA POLO (Shilingi)	GHARAMA HALISI KWA POLO (Shilingi)	PUNGUZO LA ASILIMIA %
Mbolea TSP	600	30,000	300	15,000	60,000	75
Mbolea UREA	400	20,000	200	10,000	40,000	75
Mbegu ya Mpunga	500	25,000	200	10,000	60,000	83
HUDUMA ZA MATREKTA						
HUDUMA	BEI SASA KWA EKA (Shilingi)	BEI MPYA KWA EKA (Shilingi)	GHARAMA HALISI KWA EKA (Shilingi)	PUNGUZO LA ASILIMIA%		
Kuchimbua	32,000	16,000	64,000	75		

Kuburuga	32,000	16,000	64,000	75
DAWA YA MAGUGU				
HUDUMA	BEI SASA KWA LITA(Shilingi)	BEI MPYA KWA LITA (Shilingi)	GHARAMA HALISI KWA LITA (Shilingi)	PUNGUZO LA ASILIMIA%
Dawa ya Magugu	12,500	6,000	12,500	52

62. **Mheshimwa Spika**, Ili kuhakikisha kuwa pembejeo hizo zinatumiwa kama ilivyokusudiwa, ruzuku zilizoanishwa katika jadwali ya hapo juu watapatiwa wakulima chini ya utaratibu maalum ulioandaliwa na Wizara ya Kilimo na Maliasili kupitia kwenye jumuiya zao.

KILIMO CHA MATUNDA NA VIUNGO

63. **Mheshimiwa Spika**, Wizara yangu inatambua umuhimu wa mazao ya matunda na viungo kwa wakulima wadogo wadogo hasa katika kujipatia ajira, kipato na katika kukimu mahitaji yao ya chakula. Wizara kupitia programu za huduma za kilimo na utafiti inaendelea kushajiisha matumizi ya miche bora **na utaalamu katika** uzalishaji wa mazao haya na hasa katika kuongeza thamani ili kupata mazao yaliyobora kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya soko la ndani na pia kwa usafirishaji. Aidha Wizara inakusudia kurejesha haiba ya Zanzibar kuwa visiwa vya viungo (Spice Islands) kwa kutayarisha mkakati maalum wa uendelezaji wa kilimo cha viungo (Spice Development Strategy).
64. **Mheshimiwa Spika**, Viungo muhimu ambavyo baada ya utafiti wa kina vimeonesha mwelekeo wa uzalishaji wa kibiashara na vitakavyoingizwa katika mkakati huo ni pamoja na karafuu, pilipili kichaa, manjano, mdalasini, vanilla, pilipili manga na mchaichai. Viungo vyengine kama tangawizi, hiliki, kungumanga, mvuje, mrehani, hina, zingifuri na vyenginevyo vitaimarishwa kwa ajili ya utafiti, mafunzo na matumizi ya ndani ikiwemo maonyesho ya watalii.
65. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa kilimo cha matunda na viungo, Wizara ya Kilimo na Maliasili itaendelea kutoa elimu ya uzalishaji kupitia skuli za wakulima (FFS) zitakazoanzishwa maalum kwa ajili ya matunda na viungo muhimu hasa mikarafuu, minanasi, miembe, midimu na viungo ambavyo vimeonyesha mwelekeo wa uzalishaji wa kibiashara. Aidha kupitia programu ya

Miundombinu ya masoko, Usarifu wa Mazao na Huduma za fedha vijijini, Wizara yangu itashajiisha uundwaji wa vikundi vya wajasiriamali wa kusarifu mazao haya ili kuongeza thamani na kuyafikia masoko ya ndani na nje ya nchi.

KILIMO CHA MAZAO MENGINE YA JUU

- 66. Mheshimiwa Spika,** Wizara ya Kilimo na Maliasili imepata uzoefu mkubwa katika utafiti na uendelezaji wa kilimo cha juu hasa kwa mazao ya muhogo, viazi vikuu, viazi vitamu na migomba. Kupitia tafiti mbali mbali zilizofanywa katika vituo vyetu vya utafiti wa kilimo, Wizara imefanikiwa kuondosha baadhi ya vikwazo vya uzalishaji kwa mazao haya hasa katika kupata mbegu zinazostahamili maradhi na zenye uzazi mkubwa. Aidha Wizara imefanikiwa kuzifanyia utafiti na kuzihakiki mbinu bora za uzalishaji wa mazao haya kwa kushirikiana na wakulima wenyewe ambao sasa wameanza kupata mavuno makubwa wanapotumia mbegu bora na utaalumu uliozalishwa kutoka vituo vya utafiti.
- 67. Mheshimiwa Spika,** sote tunakumbuka wakulima wa muhogo walivyohangaika wakati wakitumia mbegu zao za asili kama Kibiriti, Jawa, Kigoma, Ndege, Rikunde, Majoka, Msheli, Mtayata, Mfodoa, Boma, Chane, Matemwe, Mbega na nyenginezo ambazo ziliathiriwa sana na matatizo ya maradhi na kupunguza uzazi. Kupitia utafiti uliofanywa na wataalamu wetu, kwa kuchanganya mbegu za asili na za kigeni, tumeweza kugundua na kuzindua mbegu bora nne za muhogo ambazo zinastahamili maradhi na zina uzazi mkubwa. Mbegu hizo ni Kizimbani, Machui, Mahonda na Kama ambazo tayari zimesambazwa kwa wakulima Unguja na Pemba kwa ajili ya uzalishaji.
- 68. Mheshimiwa Spika** Mbegu hizi nne zinaendelea kuzalishwa katika vituo vyetu vya kilimo vya Kizimbani, Mahonda, Matangatuani na Weshu na pia kwa wakulima maarufu Unguja walioko Mahonda, Kinduni, Kama, Machui, Dunga,

Kilombero, Bumbwini, Chaani Masingini, Kinyasini, Mgambo, Muyuni, Kiboje Ghana, Kombeni na Nyamazi. Kwa upande wa Pemba wakulima wazalishaji wa mbegu hizi wako Matangatuani, Konde, Vikunguni, Chakechake, Pujini, Makombeni, Gando, Junguni, Kinyasini, Mtakata, Vitongoji, Kangani, Mjimbini, Mtambile, MizeMiyumbi na Kichunguu. Aidha mbegu mbili za kienyeji, Mwari kwa hapa Unguja na Sepide kwa Pemba zimeonyesha mwelekeo mzuri wa uzazi na ustahamilivu wa maradhi na zinaendelea kutumiwa na wakulima wengi.

69. **Mheshimiwa Spika**, Kwa mnasaba wa kilimo cha juu, Wizara inakusudia kuendeleza mafanikio yaliyopatikana na kutanua matumizi ya mbegu bora na utaalamu huu kwa wakulima wengi zaidi kupitia skuli za wakulima (FFS) ili yapatikane mabadiliko ya kudumu na endelevu ya uzalishaji na tija katika shughuli za kilimo. Aidha **Wizara imedhamiria** kuziunganisha juhudi za utafiti wa mazao haya na programu zinazotoa elimu na huduma za kilimo kama PADEP, ASSP/ASDP-L, MIVARF na nyenginezo ili matokeo ya utafiti yatafsiriwe kwa vitendo na yasaidie kukibadilisha kilimo chetu kutoka katika hali duni iliyopo sasa na kuwa kilimo chenye tija na cha kibiashara kwa manufaa ya wakulima na nchi yetu..

KILIMO CHA MAWENI

70. Mheshimiwa Spika, Kilimo cha Maweni ni sehemu muhimu ya shughuli za kilimo Zanzibar hasa kwa wakaazi wa ukanda wa maweni ambao wanakitegemea sana katika kukimu maisha yao. Wakulima wengi wa ukanda huu wanauzoefu mkubwa katika uzalishaji wa mbaazi, mtama, uwele, fiwi, viazi vikuu na pilipili hoho, lakini kwa kipindi kirefu kilimo chao hicho kimeachwa bila ya mfumo imara wa usaidizi wa kitaalamu. Kwa kulitambua hilo, Wizara yangu imejipanga kuwaendeleza wakulima wa maweni kwa kuwapatia utaalamu kupitia skuli za wakulima na itaendelea kushajiisha matumizi

endelevu ya rasilimali za ardhi na maji katika kuendeleza kilimo hiki bila ya kuathiri mazingira na maliasili zilizowazunguka.

71. **Mheshimiwa Spika**, Kilimo cha mboga mboga ni tegemeo kubwa kwa wazalishaji wadogo wadogo wa maeneo ya Maweni na katika maeneo yaliyokaribu na mjini na yanayozunguka shughuli za utalii. Wizara yangu inatambua umuhimu wa mbogamboga katika kuhakikisha lishe bora na katika kuinua kipato cha wananchi, na hivyo imeandaa mpango wa kuinua uzalishaji kupitia programu ya “Feed the Future” inayofadhiliwa na USAID. Utekelezaji wa mpango huu utasaidia kuongeza uzalishaji wa ndani wa mboga mboga na hivyo kulitumia kwa ukamilifu soko letu la utalii linaloongezeka kwa bidhaa hizi ambapo hivi sasa zaidi ya asilimia 80 ya mahitaji ya mboga mboga yanatoka nje ya Zanzibar.
72. **Mheshimwa Spika**; juhudi hizi zitakwenda sambamba na uimarishaji wa utoaji huduma za Elimu kwa Wakulima kwa kuajiri na kutoa mafunzo kwa Mabwana/Mabibishamba watakaopangwa katika Shehia, pamoja na kuwapatia usafiri maofisa wa Elimu kwa Wakulima katika ngazi za Shehia, Wilaya na Mkoa ili kuimarisha utendaji kazi utakaoleta ufanisi na usimamizi makini wa Mapinduzi ya kilimo tunayoyakusudia.
73. **Mheshimiwa Spika**, Mapinduzi ya kilimo yataenda sambamba na matumizi ya pembejeo na zana za kisasa za kilimo. Kwa upande wa pembejeo, Idara kwa mwaka wa fedha wa 2011/2012 inakusudia kuzalisha na kusambaza tani 140 za aina mpya ya mbegu ya mpunga wa juu NERICA na tani 215 ya mbegu bora za mabondeni ili kuongeza utumiaji wa mbegu bora kutoka asilimia 0 kwa kilimo cha juu mwaka 2010/11 hadi asilimia 10.3 mwaka 2011/12, na kutoka asilimia 19.4 mwaka 2010/11 hadi asilimia 33.6 mwaka 2011/12.

74. **Mheshimiwa Spika**, matumizi ya matrekta na zana za kisasa za kilimo yataimarishwa kwa kuagizia matrekta mapya makubwa (Hp 80) nane, matrekta madogo (Hp 50) 16, majembe ya kulimia 24, majembe ya kuburugia 24, power tillers 50, seed drillers 50, mini combine harvestors 30, rice reappers 30, na threshers 30. Zana hizi zitarahisisha kazi za matayarisho ya ardhi ili kuwahi msimu wa kilimo na zitapunguza upotevu wa mpunga kabla na baada ya mavuno. Aidha zana hizi zinatarajiwa kuvutia nguvu kazi ya vijana ambayo inahitajika sana katika kufikia malengo ya Mapinduzi ya Kilimo.

UDHIBITI WA INZI WA MATUNDA

75. **Mheshimiwa Spika**, suala la kuwadhibiti inzi wa matunda litapewa umuhimu unaostahili ili kuwatokomeza kabisa inzi hawa na kurudisha hadhi ya matunda yetu na fursa ya kuyasafirisha nje ya nchi kama ilivyokuwa mwanzoni mwa miaka ya 90 kabla ya mashambulizi ya inzi hawa. Katika mkakati wa muda mrefu, Wizara inashiriki katika matayarisho ya Mradi wa kikanda (Regional Programme) kwa nchi za Afrika ya Mashariki wa kuangamiza inzi wa matunda kwa kutumia mionzi chini ya ufadhili wa Shirika la Kimataifa la Nguvu za Atomiki (IAEA). Katika utekelezaji wa mwaka 2011/12, Idara inakusudia kusambaza mitego 43,000 ya kunasia nzi dume wa matunda kwa kukamilisha Wilaya ya Mkoani kwa Pemba na Wilaya ya Kaskazini kwa Unguja. Aidha Idara inaendelea kuwahamasisha wakulima kudhibiti ongezeko la wadudu hawa kwa kufanya usafi wa mashamba na kuyazika matunda yote yanayoanguka chini ya miti.

76. **Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza azma ya Serikali ya kupambana na inzi wa matunda, Wizara tayari imeshatoa mitego kwa vipindi tafauti Unguja na Pemba kama ifuatavyo:

JADUELI: USAMBAZAJI WA MITEGO YA KUNASIA NZI WA MATUNDA

AWAMU	UNGUJA	PEMBA	JUMLA
YA KWANZA (2009- 2010)	17,020	5,000	22,020
YA PILI (2010-2011)	11,325	10,000	21,325
JUMLA	28,345	15,000	43,345

77. **Mheshimiwa Spika**, pamoja utowaji huo wa mitego, Wizara hivi sasa inayo akiba ya mitego 21,675 ambayo inaendelea kusambazwa katika visiwa vya Unguja na Pemba hasa Mkoa wa Kaskazini Unguja na Mkoa wa Kusini Pemba. Pamoja na hayo, Wizara inategemea kuagizia mitego mengine 35,000 ili kufikisha idadi ya mitego 100,000 ikiwa ni hatua ya kitaifa ya kupambana na kuangamiza kabisa nzi wa matunda nchini.
78. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi cha mwaka wa fedha 2011/2012 Idara pia imelenga kutekeleza yafuatayo:
- Kuwaelimisha wakulima 1,500 juu ya mbinu za kilimo bora;
  - Kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa mabibishamba/mabwanashamba 120 juu ya mbinu bora za kilimo na Utafiti wa mazao ya chakula, biashara, usarifu wa mazao;
  - Kuandaa ziara 12 za wakulima na mabibi/mabwanashamba ili kuweza kubadilishana utaalamu ikiwemo kuwapeleka katika maonyesho ya nane nane Tanzania Bara;
  - Kutayarisha Makala 15 na vipeperushi 600 na kupatiwa wakulima;
  - Kutayarisha vipindi 60 vya redio na 37 vya TV na kuvirusa hewani;
  - Kununua gari tano kwa lengo la kufanikisha utoaji wa huduma za elimu kwa wakulima;
  - Kuendeleza kazi za karantini na ukaguzi wa mazao;

- Kuzalisha na kusambaza tani 12 za mbegu za mahindi na mtama tani 5 na jamii ya kunde tani 8;
- Kununua na kusambaza mbolea tani 1,090 (545 TSP na 545 Urea);
- Kutoa huduma za kilimo cha matrekta kwa kushirikiana na wenye matrekta binafsi pamoja na kutengeneza matrekta mabovu 29 na zana zake;

79. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2010/2011, Idara iliendelea kusimamia mradi wa PADEP ambao umemaliza kupata mchango wa wahisani na kwa sasa unatekelezwa kwa fedha za SMZ pekee. (Kiambatisho. Na 10).

CHUO CHA KILIMO KIZIMBANI

80. **Mheshimiwa Spika**, Chuo cha Kilimo Kizimbani ni taasisi yenye jukumu la kutoa mafunzo katika fani za kilimo na mifugo kwa vijana waliomaliza elimu ya sekondari na kufaulu masomo katika fani ya sayansi. Hivi sasa Chuo kimeanza kutumia mitaala ambayo imetayarishwa kwa mashirikiano na Baraza la Taifa la Elimu ya Ufundi - NACTE. Mitaala hii itawawezesha wanafunzi kuhitimu mafunzo ya ngazi ya Diploma.

UTEKELEZAJI WA MALENGO KWA MWAKA 2010/2011

81. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2010/2011, Chuo cha Kilimo Kizimbani kilitekeleza yafuatayo:

- Mafunzo kwa wanafunzi 70 wa mwaka wa pili (wanawake 44 na wanaume 26) katika ngazi ya cheti "General Agriculture Certificate"
- Wanafunzi 74 wa ngazi ya cheti walisajiliwa;
- Wakufunzi wawili (2) walimaliza mafunzo ya shahada ya kwanza, fani za "Rural Development" na "Development Studies" katika Chuo Kikuu cha Sokoine na (MSc -Training Centre for Development Cooperation) Tanzania, Arusha;

- Wafanyakazi wa maktaba wawili (2) walipatiwa mafunzo ya ukutubi ngazi ya stahhada (Diploma in Record Management) na cheti (Certificate in Library) katika vyuo vilioko Tanzania Bara;
- Chuo kilitokeleza mradi wa mafunzo ya kilimo bora cha mpunga katika mabonde matatu (3) ya umwagiliaji maji kwa kushirikiana na Idara ya Umwagiliaji Maji pamoja na Mradi wa TANRICE;

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

82. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2011/2012 Chuo kimepanga kutekeleza yafuatayo:

- Kutoa mafunzo ya cheti kwa wanafunzi 140 wa mwaka wa kwanza;
- Ujenzi wa bweni la wanafunzi ambao unafadhiliwa chini ya Programu za ASSP/ASDP-L uko katika hatua za awali;
- Kutoa mafunzo kwa wakulima 500 katika mabonde matatu ya mpunga wa umwagiliaji;
- Kukamilisha usajili wa Chuo kwa Baraza la Vyuo vya Ufundi Tanzania (NACTE).

83. Mheshimiwa Spika, Napenda kuchukua fursa hii kuliarifu Baraza lako tukufu kuwa Chuo cha Kilimo Kizimbani tayari kimekamilisha taratibu zote za kuanzisha mafunzo katika ngazi ya Diploma na kuanzia mwaka wa fedha wa 2011/12 tunaanza kuchukuwa wanafunzi ambao watapatiwa mafunzo katika ngazi hiyo. Aidha kwa kuwa Serikali imedhamiria kukipandisha daraja chuo hiki na kuwa kitivo cha Kilimo cha Chuo Kikuu cha Taifa cha Zanzibar katika kipindi cha miaka mitano ijayo, Wizara yangu tayari imeanza matayarisho ya kukijengea uwezo Chuo hiki hasa kwa kuwapatia walimu nafasi za Elimu ya juu ili waweze kuwa rasilimali watu inayohitajika kutoa mafunzo katika daraja hilo.

TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO

84. **Mheshimiwa Spika**, Taasisi ya Utafiti wa Kilimo ina jukumu la kupanga na kutekeleza kazi za utafiti wa Kilimo na Maliasili kutoa matokeo yake kwa walengwa wakiwemo wakulima, wanafunzi na wadau wengine. Taasisi hii inajumuisha vituo vyote vya utafiti vilivyo chini ya Wizara ya Kilimo na Maliasili.

UTEKELEZAJI WA MALENGO KWA MWAKA 2010/2011

85. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2010/2011, malengo ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo yalitekelezwa kupitia iliyokuwa Kamisheni ya Kilimo, Utafiti na Elimu kwa Wakulima kama ifuatavyo:

- Jumla ya wakulima 135 katika wilaya tisa za Unguja na Pemba wamepatiwa aina 3 (NERICA 1, 10 na 12) za mbegu hizi kwa uzalishaji;
- Jengo la kufanyia uchunguzi wa maradhi ya mpunga limekamiliwa na limeanza kutumika;
- Utafiti wa kitaalam wa kutumia mionzi (gamma rays) umefanyika na mbegu aina tatu za mpunga zilizozimuliwa kwa mionzi hiyo zilipandwa kwa hatua ya mwanzo na hatua ya pili inaendelea;
- Tafiti za mbegu za mpunga aina 55 kutoka China zilifanyika pamoja na mbegu zetu za kienyeji, kati ya hizo mbegu 12 zimeonyesha kuzaa zaidi kuliko mbegu 3 za kienyeji.
- Uzalishaji na usambazaji wa aina 4 nne za mbegu mpya za muhogo zinazostahamili ukame uliendelea. Mbegu hizo ni *Kizimbani*, *Mahonda*, *Machui* na *Kama*;
- Jumla ya aina 34 za migomba ya kienyeji na ya kigeni zimefanyiwa uchunguzi;
- Mbegu aina 19 za viazi vikuu za kigeni na kienyeji zimekusanywa na kuhifadhiwa;

- Utafiti wa mbegu za mtama, ulezi, mahindi na zile za jamii ya kunde kutoka Tanzania bara zimefanyiwa ukaguzi kuangalia ustawi wake katika mazingira ya Zanzibar, utafiti huu bado unaendelea;
- Jumla ya miche 7,085 ya misitu, viungo na matunda imezalishwa na kuuzwa kwa wakulima;
- Jumla ya miche 9,913 ya minazi imezalishwa na kuuzwa kwa ajili ya kupandwa kwa msimu wa Vuli 2010 na Masika ya 2011;
- Mafunzo ya matumizi bora ya udongo na hifadhi ya mazingira kwa wakulima na wanafunzi wa skuli za msingi, sekondari na vyuo vikuu pamoja na wakulima na wanafunzi 412 wa ndani na nje ya nchi yalitolewa.

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

86. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2011/2012, Taasisi ya Utafiti wa Kilimo inalenga kutekeleza yafuatayo:

- Kuandaa mpango mkakati wa utekelezaji wa kazi za Taasisi ya Utafiti wa Kilimo;
- Kuzalisha mbegu mama za muhogo katika eneo la hekta 25 katika vituo vya utafiti;
- Kuchapisha makala za utafiti;
- Kufanya utafiti wa mbegu bora za mpunga, mazao ya mizizi na mbogamboga ili kupata mbegu mpya zitakazotoa mazao mengi zaidi.
- Kukarabati majengo, barabara na miundombinu mengine ya vituo vya Kizimbani Unguja na Matangatuani Pemba zikiwemo maabara ili kurudisha haiba ya vituo hivi na kuimarisha kazi za utafiti.

87. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2011/2012, taasisi hii itatekeleza programu ya kuendeleza utafiti wa kilimo na maliasili yenye malengo yafuatayo:

- Kujenga maabara za tafiti za mazao;

- Kujenga uwezo wa wataalamu wa utafiti;
- Kuongeza tafiti za mazao ya kilimo na maliasili;

IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE

88. **Mheshimiwa Spika**, Idara hii ina jukumu la kuratibu kazi za uhakika wa chakula na lishe ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa juu ya matukio yanayohusiana na hali ya uhakika wa chakula na lishe hapa nchini.

9.0 UTEKELEZAJI WA MALENGO KWA MWAKA 2010/2011

89. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2010/2011 kazi za uhakika wa chakula na lishe zilikuwa zikisimamiwa na Idara ya Sera na Mipango na kutekelezwa chini ya Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe. Taarifa ya utekelezaji wa Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe kwa mwaka 2010/2011 na malengo ya mwaka 2011/2012 yameoneshwa katika **(Kiambatisho Na. 5)**

MALENGO KWA MWAKA 2011/2012

90. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2011/2012 Idara ya Uhakika wa Chakula na Lishe imelenga kutekeleza yafuatayo:

- Kuratibu masuala ya uhakika wa chakula na lishe.
- Kufanya upembuzi yakinifu (feasibility study) juu ya uanzishwaji wa Hifadhi ya Chakula ya Taifa (National Food Reserve);
- Kukamilisha Sera ya Masoko ya Bidhaa za Kilimo na kuandaa Mpango wa Utekelezaji wa Sera
- Kuweka na kutekeleza mfumo wa kukusanya na kutoa taarifa ya Uhakika wa chakula nchini na tahadhari ya mapema (Early Warning);
- Kukarabati maghala ya akiba manne ikiwa ni matayarisho ya Hifadhi ya Chakula ya Taifa.

91. **Mheshimiwa Spika**, Hali ya lishe na utapiamlo hapa Zanzibar si ya kuridhisha hasa kwa watoto waliochini ya umri wa miaka mitano. Ingawa tathmini ya Hali ya Afya na Lishe Tanzania (DHS, 2010) imeonyesha unafuu kwa viashiria vya ukondefu (wasting) ambao umepungua kutoka asilimia 6.0 (2004/2005) hadi asilimia 3.7 (2010) na wepesi (under weight) umepungua kutoka asilimia 19 (2004/2005) hadi kufikia asilimia 12.1 (2010). Kiashiria cha kudumaa (stunting) kwa Zanzibar kimeongezeka kutoka asilimia 23 mwaka (2004/05) hadi asilimia 30.2 mwaka (2010). Hali hii inatokana na ukosefu wa lishe bora kwa kipindi cha muda mrefu. Kwa kuzingatia hali hio, Wizara ya Kilimo na Maliasili imeshaandaa na kuwasilisha rasmi maombi ya mradi wa Lishe bora unaotarajiwa kutekelezwa chini ya programe ya lishe ya *“Scaling Up Nutrition for First one thousand days of child”* inayofadhiliwa kwa pamoja Serikali ya Marekani na Ireland kupitia mpango mkuu wa *“Feed the Future”*
92. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2011/2012 Idara itaendelea kusimamia Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe ambayo malengo yake yameonyeshwa katika Kiambatisho Na. 5

IDARA YA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA

93. **Mheshimiwa Spika**, Idara hii ina jukumu la kulinda na kuhifadhi misitu ya asili, kuratibu upatikanaji wa maliasili zisizorejesheka kama vile mchanga, mawe na udongo na kuratibu upatikanaji wa mbegu na miche bora ya miti ya mazao ya biashara, matunda, misitu na mapambo. Idara pia inaratibu upatikanaji na kusimamia ustawi wa wanyama pori pamoja na makaazi yao.

UTEKELEZAJI WA MALENGO KWA MWAKA 2010/2011

94. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2010/2011 utekelezaji ulikuwa kama ifuatavyo:

- Jumla ya miche 830,300 ya matunda, viungo, mapambo na misitu iliotesywa na kusambazwa;
- Uhamasishaji wananchi katika kazi za upandaji miti umefanyika katika wilaya zote za Unguja na Pemba na upandaji miti kitaifa ulifanyika Bumbwini Mafufuni. Jumla ya miche 21,000 ilipandwa siku hiyo katika eneo la hekta tisa na asilimia 80 ya mbegu zilizopandwa zimeoota zote vizuri;
- Tathmini ya sera ya Taifa ya misitu ya mwaka 1995 imefanyika ambapo imependekeza kwamba ifanyiwe mapitio;
- Jumla ya hekta 12 za misitu zimevunwa katika mashamba ya misitu ya serikali na jumla ya hekta 81.2 zimepandwa;
- Mafunzo ya kuwajenga uwezo wa uhifadhi wa misitu ya mikoko yametolewa kwa wanajamii 30 kwa kila Wilaya za Unguja na Pemba;
- Jumla ya wanafunzi 563 kutoka Skuli 29 za Zanzibar walitembelea katika hifadhi ya msitu wa akiba wa Kiwengwa-Pongwe;
- Wananchi 1,026 wameanza kutumia gesi kwa kupikia baada ya kupata gesi bila ya malipo yenye thamani ya Tsh. 119,617,000;
- Jumla ya vikundi 52 vya ufugaji wa nyuki na wafugaji 1,481 wamepatiwa mafunzo ya ufugaji bora wa nyuki kwa Unguja na Pemba.

MALENGO YA MWAKA 2011/2012

- 95. Mheshimiwa Spika,** kwa mwaka wa fedha 2011/2012 Idara imepanga kutekeleza yafuatayo:
- Kuzalisha miche 1,000,000 ya matunda, viungo, misitu na mapambo;
  - Kuanza utaratibu wa kupandisha hadhi ya Msitu wa Hifadhi ya Masingini na Msitu wa Muyuni – Jambiani;
  - Kupeleka huduma za gesi ya kupikia Pemba;
  - Kuanza kuhifadhi vianzio vya maji vilivyomo nje ya misitu ya hifadhi;
  - Kupanda miti ya misitu katika eneo la hekta 80 na kuvuna mita za ujazo 3,000 kwenye mashamba ya Serikali;

- Kuandaa na kutekeleza mipango ya misitu ya vijiji;
- Kufanya mapitio ya Sera na Sheria ya Misitu ya Zanzibar.

96. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Kilimo kupitia Mradi wa HIMA kwa ufadhili wa Norway unaendeleza kazi ya kuhamasisha matumizi ya gesi. Hali halisi ni kwamba wastani wa asilimia tisini (90%) ya watu wa Zanzibar wanatumia kuni na makaa kwa kupikia. Mradi huu umetengewa kiasi cha shilingi milioni mia tatu kwa mwaka kwa ajili ya kununulia gesi ambayo hutolewa bure kwa watumiaji wanaoanza ili kunusuru na kupunguza utumiaji wa misitu michache iliyobaki hapa Zanzibar. Katika kipindi cha mwaka mmoja wa majaribio ya mradi huo, wananchi 1,026 wa Unguja tayari wamehamasika kwa kuanza kutumia gesi badala ya makaa na kuni. Aidha, mradi tayari umepeleka gesi Pemba na umeanza kuhamasisha matumizi ya majiko ya gesi kuanzia mwezi wa Julai 2011. Kwa kuzingatia umuhimu wa suala hili katika kuihami misitu yetu, Serikali imeanza kuchukua hatua za awali za kuangalia uwezekano wa kuondosha kodi katika majiko ya gesi na vifaa vyake ili kushajiisha matumizi ya nishati mbadala. Nachukua fursa hii kuwataka wananchi wote kuanza kuacha kupikia kuni na makaa na kutumia nishati mbadala kama ilivyo agizwa katika MKUZA II.

MIRADI NA PROGRAMU

97. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2011/2012, Idara itasimamia miradi mikuu mitatu ambayo ni :
- Mradi wa Mpango wa Taifa wa Uimarishaji Mikarafuu **(Kiambatisho Na. 7)**
  - Mradi wa Hifadhi Misitu ya Asili (HIMA) **(Kiambatisho Na. 8)**
  - Mradi wa Hifadhi wa Misitu ya Ukanda wa Pwani **(Kiambatisho Na. 9)**

IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI

98. **Mheshimiwa Spika**, naamini Wajumbe wa Baraza hili watakubaliana nami kwamba kilimo cha umwagaji maji ndio mkombozi wetu kwa kilimo cha mpunga na umuhimu wake umezidi kuwa mkubwa kutokana na mabadiliko ya tabia nchi na hali ya hewa yanayotokea duniani kote na kukifanya kilimo cha kutegemea mvua kutokuwa cha uhakika na cha kutegemewa. Ni ukweli uliowazi kuwa tunahitaji kujipanga vyema na kukiimarisha kilimo hiki ili nchi yetu iweze kujihakikishia uhakika wa chakula na kupunguza uagizaji. Hapa ndipo ulipo mwelekeo wa Mapinduzi ya Kilimo. Hapa ndipo uwekezaji mkubwa wa Serikali, sekta binafsi na wakulima unapohitajika.
99. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Umwagiliaji maji ina majukumu ya kuendeleza na kuimarisha kilimo cha umwagiliaji maji nchini ikiwa ni pamoja na kutoa ushauri wa kiufundi wa ujenzi na ukarabati wa miundombinu, kushajiisha na kusimamia jumuiya za wakulima kwenye mabonde ya umwagiliaji katika utekelezaji wa kazi za kila siku za utunzaji wa vianzio vya maji, uendeshaji wa kilimo cha umwagiliaji na katika utoaji wa huduma za elimu na pembejeo za kilimo kwa wakulima.

UTEKELEZAJI WA MALENGO 2010/2011

100. **Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza kazi za umwagiliaji maji Idara ilitokeleza mambo yafuatayo:
- Kazi ya uwekaji Umeme katika mabonde ya Bumbwisudi na Cheju imekamilika;
  - Visima viwili vimechimbwa katika bonde la Mtwango;
  - Ujenzi wa matuta ya msingi wa kumwagilia maji mita 500 Kibokwa na mita 480 Mtwango umekamilika;
  - Transfoma imenunuliwa kwa matumizi ya bonde la Makombeni;
  - Ujenzi wa mita 500 za mitaro Cheju, Bumbwisudi mita 445 na Kibokwa mita 500 umekamilika.

- Ujenzi wa miundombinu ya Umwagiliaji maji umefanyika kwa eneo lenye ukubwa wa ekari 205, ikiwa ni pamoja na uchimbaji wa visima, mitaro ya kutolea maji, ununuzi wa pampu na transfoma:
  - Tunduni ekari 40, Bumbwisudi ekari 45, Kianga ekari 35, Jendele ekari 45, Machigini ekari 20, Tungamaa ekari 20;
- Vishamba vya maonesho ya umwagiliaji maji wa matone vimetayarishwa Mpapa, Kitogani, Jendele na Bumbwini kwa Unguja na Micheweni na Pujini kwa Pemba, ambapo jumla ya ekari 2.5 zimetumika;
- Ujenzi wa bwawa na mtaro 100m umefanyika katika kituo cha Kinyakuzi na ujenzi wa tuta la msingi mkuu 500m Koani.

MALENGO KWA KIPINDI CHA 2011/2012

- 101. Mheshimiwa Spika,** Wizara yangu imekusudia kuutekeleza kwa ukamilifu Mpango Mkuu wa Umwagiliaji Maji ambao unajibu hoja na changamoto zote za kilimo hicho. Nachukua fursa hii kuliarifu Baraza hili kwamba tayari tumeshafanya mazungumzo na washirika wa maendeleo ambao wameonyesha nia ya kutusaidia hasa katika ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji maji wakiwemo EXIM BANK – Korea (hekta 2105), USAID (hekta 2000), Mfuko wa Maendeleo ya Jamii Tanzania (TASAF – hekta 280) na miradi ya JICA (hekta 720). Ni Matarajio ya Wizara yangu kwamba kupitia miradi hii tutakuwa tumekamilisha ujenzi wa miundombinu hekta 5,805 ifikapo mwaka 2016 ambazo ni sawa na asilimia 68 ya maeneo yanayofaa kwa kilimo cha umwagiliaji maji kama yalivyohakikiwa katika Mpango Mkuu wa Umwagiliaji maji.
- 102. Mheshimiwa Spika,** kwa mwaka wa fedha 2011/2012 Idara ya Umwagiliaji maji imelenga kutekeleza Mpango Maalum wa kuimarisha zao la mpunga kwa upande wa muindombinu ya umwagiliaji kama ifuatavyo:
- Kusimamia ujenzi wa miundombinu mipya ya umwagiliaji maji kwa ekari 237 ili kufikisha jumla ya eneo la kilimo cha umwagiliaji la ekari 1987 Unguja na

Pemba; Miundombinu hii itajengwa kupitia miradi ya TASAF katika mabonde ya Bumbwisudi, Kisima Mchanga, Kilombero na Kikobweni; na kupitia miradi ya JICA katika mabonde ya Koani, Ubago, Kwajibwa na Kiboje Mwembeshauri.

- Kujenga mtaro mkuu wa mita 500, kujenga matuta katika ekari 25 bonde la Koani;
- Kukamilisha uwekaji wa umeme katika kituo cha Saininga, Mtwango na Makombeni;
- Kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa mabwana/mabibishamba 40 Unguja na Pemba;
- Kusomesha wafanyakazi wawili Msc na wanane kwa kiwango cha Diploma;
- Kutoa mafunzo kwa wakulima 120 wa bonde la Kibokwa;
- Kutayarisha vishamba 10 vya maonesho ili kuongeza taaluma kwa wakulima wa mpunga na mbogamboga katika mabonde ya umwagiliaji maji;
- Ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji maji katika maeneo mawili ya vituo vya uzalishaji mbegu ekari 65 ambapo Kibonde Mzungu ekari 40 na Ole ekari 25.

AFISI KUU PEMBA

- 103. Mheshimiwa Spika,** Afisi Kuu Pemba ina jukumu la kuratibu na kusimamia utekelezaji wa kazi zote za Wizara kwa upande wa Pemba kwa kushirikiana na Idara zilizomo katika Wizara hii. Mwaka 2010/2011, kazi zilizotekelezwa na Afisi Kuu Pemba ni miongoni mwa kazi zilizokwisha elezwa na kila Idara.
- 104. Mheshimiwa Spika,** Kwa mwaka wa fedha 2010/2011, Afisi Kuu Pemba ilipangiwa kutumia jumla ya **Sh. 1, 458, 374,710** na hadi kufikia mwezi Aprili, 2011, jumla ya **Sh. 1,256,516,085** zilikwishatolewa na Serikali, sawa na **asilimia 86.16** ya lengo. Kwa mwaka wa fedha 2011/2012, Afisi Kuu Pemba imepangiwa kutumia jumla ya **Sh. 1, 388, 302,000**

CHANGAMOTO ZA WIZARA

105. Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio yaliyopatikana katika Wizara ya Kilimo na Maliasili bado tunakabiliwa na changamoto ambazo zinadhoofisha utendaji wa Wizara katika kutekeleza malengo yake. Miongoni mwa changamoto hizo ni kama ifuatavyo:-

- Kuondoka/kuhama kwa wataalamu kutokana na maslahi duni;
- Uhaba wa matumizi ya teknolojia bora na za kisasa katika kuendeleza kilimo
- Mabadiliko ya tabia nchi duniani;
- Kuongezeka kwa wadudu waharibifu na maradhi ya mimea;
- Uvamizi wa maeneo ya kilimo na misitu;
- Ongezeko kubwa la mahitaji ya mazao ya maliasili kuliko uwezo wa uzalishaji;
- Gharama ya nishati mbadala ya kupikia bado ni kubwa kutokana na kodi.
- Upungufu wa nguvu kazi ya vijana katika sekta ya kilimo;
- Kuongezeka kwa wizi wa mazao mashambani;
- Gharama kubwa za pembejeo za kilimo.

106. Mheshimiwa Spika, pamoja na changamoto hizi Wizara inaendelea kutafuta mbinu za kukabiliana nazo.

MUHTASARI WA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA 2010/2011

Makusanyo ya Mapato 2010/2011

107. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2010/2011, ilikadiriwa kukusanya jumla ya **Sh. 244,900,000**. Hadi kufikia Aprili, 2011 Wizara imekusanya jumla ya **Sh. 212,013,950** sawa na asilimia 86.57 ya makadirio ya lengo (**Kiambatisho 11**).

MATUMIZI YA FEDHA 2010/2011

108. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2010/2011, Wizara ya Kilimo na Maliasili iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 5,837,781,710** kwa kazi za kawaida na **Sh. 271, 560,000** ikiwa ni Ruzuku kwa Chuo cha Kilimo Kizimbani kuanzia Julai 2010 hadi Aprili, 2011. Kwa kazi za kawaida Wizara imepata **Sh. 4,805,227,581** ambayo ni sawa na asilimia 82.3 ya fedha zilizoombwa na Chuo cha Kilimo kimepata **Sh. 163,500,000** sawa na asilimia 60.1 (**Kiambatisho 12**).
109. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha wa 2010/2011, Wizara ya Kilimo na Maliasili iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 8,578,132,000** kwa kazi za maendeleo. Kati ya fedha hizo **Sh. 1,391,000,000** kutoka SMZ na **Sh. 7,187,132,000** kutoka kwa washirika wa maendeleo na kufanya jumla ya **Sh. 14,687,473,710**. Fedha za miradi ya maendeleo hadi kufikia Aprili, 2011 jumla ya **Sh.1,059,000,000** zimepatikana ikiwa ni mchango wa Serikali sawa na asilimia 76.13. Mchango wa washirika wa maendeleo kufikia Aprili, 2011 Wizara imepokea jumla ya **Sh. 2,296,067,287** ambazo ni sawa na asilimia 31.95 ya fedha zilizoidhinishwa. (**Kiambatisho 13**).

MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA 2011/2012

110. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2011/2012 Wizara ya Kilimo na Maliasili inakadiriwa kukusanya **Sh. 238,500,000**. Aidha, Wizara kwa mwaka wa 2011/2012 inakadiriwa kutumia **Sh. 15,306,631,000** kati ya hizo **Sh. 6,623,000,000** kwa ajili ya kazi za kawaida na **Sh. 500,000,000** Ruzuku Chuo cha Kilimo Kizimbani na **Sh. 3,600,000,000** ni kwa ajili ya kutekeleza miradi 11 ya maendeleo ikiwa ni mchango wa Serikali na kwa upande wa washirika wa maendeleo **Sh. 4,583,631,000**.
111. **Mheshimiwa Spika**, bajeti niliyoisoma imetoa mchanganuo wa mambo ambayo Wizara yangu inakusudia kuyatekeleza kwa mwaka huu wa fedha ili kuondoa

vikwazo vingi vinavyo wakabili wakulima na kuelekea kwenye mafanikio ya sekta hii. Nawaomba wakulima wazitumie kikamilifu fursa nilizoieleza katika bajeti hii ili kuleta mabadiliko makubwa katika tija na uzalishaji wa kilimo na katika utunzaji na usimamizi wa maliasili zetu kwa manufaa ya wakulima na nchi yetu.

SHUKRANI

- 112. Mheshimiwa Spika**, kwa niaba ya Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar napenda kutoa shukurani za dhati kwa Serikali, Mashirika ya nchi zifuatazo: Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Jamhuri ya Korea Kusini, Jamhuri ya Kiislamu ya Irani, Japan, Misri, China, Finland, Ujerumani, Norway, Uholanzi, Austria, Marekani, Uingereza. Aidha, napenda kuzishukuru Taasisi na Washirika wa Maendeleo wakiwemo:- AGRA, FAO, Benki ya Dunia, FFI, IFAD, AfDB, KOICA, JICA, USAID, UNDP, WFP, IAEA, WCS, GEF, IITA, ACTION-AID, GLOBAL FUND, UNICEF, DANIDA, Pia tunazishukuru Jumuiya za EAC, EU, SADC pamoja na Wizara za SMZ na taasisi za Serikali na zisizo za kiserikali zinazosaidia katika maendeleo ya Sekta hii.
- 113. Mheshimiwa Spika**, naomba kuchukua fursa hii, kuwapongeza: Katibu Mkuu, Manaibu Makatibu Wakuu, Ofisa Mdhamini - Pemba, Wakurugenzi, Wataalamu na wafanyakazi wote wa Wizara Unguja na Pemba kwa kazi nzuri wanaozifanya kwa ufanisi wa hali ya juu pamoja na mazingira magumu wanayofanyia kazi. Pia, nawapongeza Wakuu wa Mikoa, Wabunge, Wawakilishi, Wakuu wa Wilaya, Masheha, wakulima na jumuiya zao kwa kazi zao nzuri za kuleta maendeleo katika Sekta ya Kilimo na Maliasili. Aidha, navipongeza vyombo vyote vya habari kwa utoaji wa habari za Sekta ya Kilimo. Matumaini yangu kuwa tutaendelea kushirikiana katika kufanikisha maendeleo ya kilimo na hifadhi ya maliasili hapa Zanzibar.

HITIMISHO

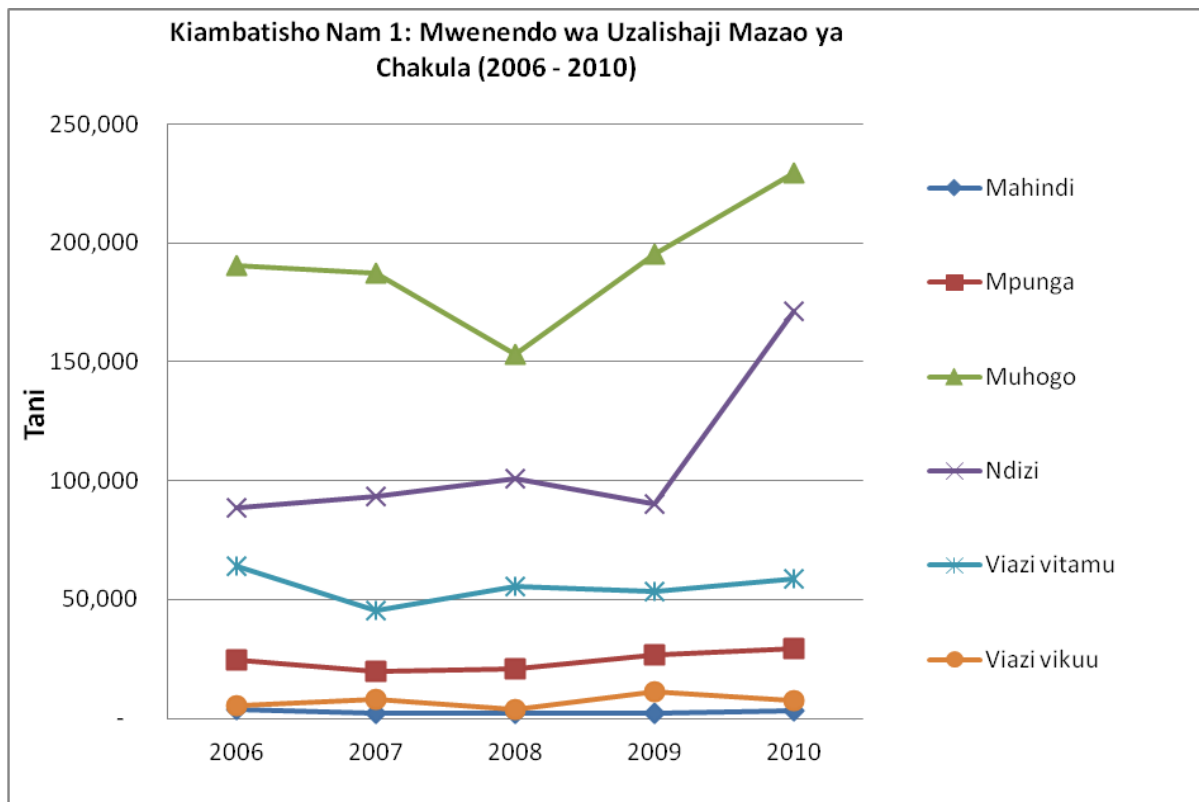
114. Mheshimiwa Spika, nachukuwa nafasi hii kuwaomba Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako tukufu waipokee, waijadili na kuidhinisha bajeti ya Wizara ya Kilimo na Maliasili na kutupatia maoni, maelekezo na ushauri wao juu ya kuiendeleza sekta hii kwa manufaa ya Taifa, wakulima na washirika wengine wa Sekta hii. Aidha, naliomba Baraza lako tukufu liidhinishhe jumla ya **Sh. 15,306,631,000** kwa ajili ya matumizi ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka 2011/2012. Kati ya fedha hizo, **Sh. 6,623,000,000** ni kwa ajili ya matumizi ya kazi za kawaida na **Sh. 500,000,000** ni Ruzuku kwa Chuo cha Kilimo Kizimbani na **Sh. 8,183,631,000** kwa matumizi ya kazi za miradi ya maendeleo.

MHESHIMIWA SPIKA, NAOMBA KUTOA HOJA

MHE. MANSOOR YUSSUF HIMID (MBM)
WAZIRI WA KILIMO NA MALIASILI
ZANZIBAR

KIAMBATISHO 1: UZALISHAJI WA MAZAO YA CHAKULA MWAKA 2006 - 2010

Kiambatisho 2: Idadi ya Wafanyakazi Waliokamilisha Mafunzo kwa Mwaka 2010/2011

	JINSIA	
--	---------------	--

Nam	AINA YA MAFUNZO	MUME	MKE	JUMLA
1.	PhD	1	0	1
2.	Shahada ya Pili (MSc)	5	2	7
3.	Shahada ya Kwanza (Bsc)	5	4	9
4.	PGD	2	0	2
5.	Diploma	4	14	18
6.	Cheti	9	13	22
	JUMLA	26	33	59

N.B. Jumla ya wafanyakazi 31 wamepatiwa nafasi za masomo ya muda mfupi.

Kiambatisho 3: Programu ya Kuimarisha Huduma za Kilimo (ASSP)

Maelezo Mafupi ya Programu:

Programu hii imeanza Januari 2007 ikiwa na madhumuni ya kuwawezesha wakulima kupata

na kutumia utaalamu na teknolojia za kilimo ambazo zitaongeza uzalishaji, kipato na uhakika wa chakula. Programu hii inatekelezwa katika Wilaya tisa za Unguja na Pemba.
Gharama: USD 5.9 milioni
Wachangiaji: SMZ 22%, IFAD 77.1 %, Walengwa 0.7%
Lengo Kuu: Kuinua hali ya maisha ya wakulima kwa kuongeza uzalishaji wenye tija, kuongeza kipato,uhakika wa chakula na kupunguza umaskini
Gharama kwa mwaka 2010/2011: Programme IFAD US Dola 664,845.48, SMZ Tshs. Tshs.200,000,000 na Walengwa Tshs.8,985,516
<p>Utekelezaji wa Malengo 2010/2011:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vikundi 360 vya skuli za wakulima, kaya 6,300 viliendelea kupewa taaluma ya uzalishaji na kuhitimu na vikundi 20 vilivyoibuka nje ya skuli za wakulima vilipewa mafunzo. Programu pia imeanzisha vikundi vipya 260 na kuvihudumia; • Ziara za kimafunzo zilifanyika Mkoa wa Pwani ambapo wakulima 13 wa muhogo kutoka Unguja na Pemba (8 wanaume na 5 wanawake) walitembelea wenzao kwa madhumuni ya kujifunza na kubadilishana mawazo juu ya mbinu za kilimo bora cha muhogo na namna ya usarifu. Pia wakulima watano (5) kutoka Pemba walifanya ziara ya kuja Unguja kutembelea wakulima wenzao wa maeneo ya maweni; • Utafiti wa zao la muhogo umefanyika kwa kushirikisha vikundi vinane (8) vya wakulima wa muhogo kwenye maeneo yao; • Mafunzo ya muda mrefu kwa wafanyakazi wawili (2) katika ngazi ya shahada yamefanyika; • Mpango Shirikishi wa Maendeleo ya Kilimo na Mifugo kwa shehia 3 za Unguja na 2 Pemba umeandaliwa.
Gharama kwa mwaka 2011/2012: SMZ: Tshs 126,083,000, IFAD. USD 314,628.63, walengwa Tshs.4,830,652.
<p>Malengo ya Mwaka 2011/2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuendelea kuwapatia mafunzo wakulima katika fani za SACCOS na usarifu wa mazao; • Kujenga Bweni katika Chuo cha Kilimo Kizimbani; • Kupeleka wakulima 180 katika ziara za kimafunzo ndani ya Zanzibar na Tanzania Bara; • Kuimarisha shughuli za utafiti katika vituo vya Utafiti na mashamba ya wakulima; • Kuwapa mafunzo 26 ya muda mfupi wafanyakazi wa Programu; • Kuwahamasisha wakulima kujiunga katika vikundi vya uzalishaji na masoko.

Kiambatisho 4: Programu ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo- Mifugo (ASDP-L)

Maelezo Mafupi ya Programu:

Programu hii imeanza Januari 2007 ikiwa na madhumuni ya kuwawezesha na kuwaendeleza wafugaji ili kuinua kipato na kupunguza umaskini. Programu inatekelezwa katika wilaya tisa

za Unguja na Pemba ikianzia na Shehia kumi kwa kila wilaya.
Gharama za mradi: USD 3.76 milioni
Wachangiaji: SMZ (6.1%), IFAD (93 %) WALENGWA (0.9%)
Lengo Kuu: Kupunguza umaskini, kuongeza uhakika wa chakula na kuongeza kipato cha wafugaji.
Gharama kwa mwaka 2010/2011: IFAD US DOLA 725,777.67, SMZ Tshs. 95,000,000, walengwa Tshs. 13,072,540
<p>Utekelezaji 2010/2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vikundi 174 vya skuli za wafugaji vilipatiwa taaluma ya ufugaji, pamoja na vikundi 10 vilivyoibuka nje ya skuli za wafugaji; • Dozi 3,000 ya chanjo dhidi ya magonjwa ya mahepe zimenunuliwa na kuku katika Shehia zote zinazofanya kazi na Programu wamepatiwa chanjo; • Ukarabati wa vituo 3 na maabara 2 za mifugo umeanza; • Jumla ya wafugaji wa ng'ombe 33 walipata mafunzo ya utengenezaji wa bidhaa zinazotokana na maziwa na wafugaji wanane (8) walipatiwa ziara za kimafunzo Mkoa wa Kilimanjaro kujifunza usarifu wa maziwa; • Mashine 10 za kusarifia maziwa zimenunuliwa kwa na kukabidhiwa wafugaji; • Uchunguzi wa kina juu ya maradhi ya kuku na vifo vya vifaranga ulifanyika Pemba kwa kusaidiana na mtaalamu wa mifugo kutoka Kenya; • Watoa huduma za msingi kwa wafugaji wamepatiwa mafunzo, vifaa pamoja na mbegu ili waweze kuwasaidia wafugaji vijijini juu ya uchunguzi wa maradhi ya mifugo.
Gharama ya mwaka 2011/2012: SMZ 50,957,000; IFAD: USD 476,489.82 na Walengwa: TShs. 20,083,274
<p>Malengo ya mwaka 2011/2012</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuendelea kuvipa taaluma vikundi 360 vya skuli za wakulima/wafugaji pamoja na vikundi 30 vilivyoibuka venyewe; • Kuvipatia mafunzo ya SACCOS, vikundi 360 vya skuli za wakulima/wafugaji; • Kuendeleza mabaraza ya wakulima na vituo vya upashanaji habari katika Wilaya tisa (9) kwa kuwapatia taaluma na nyezo, • Kuanzisha skuli 360 nyengine za wakulima katika Wilaya zote za Unguja na Pemba; • Kuwapatia mafunzo wawezeshaji 180 wakulima/mifugo; • Kutoa mafunzo kwa wapandishaji 10 wa mbuzi; • Kuendelea ukarabati wa vituo na maabara za mifugo na kununua vifaa vya maabara; • Kufanya ukarabati kituo cha machinjio Kisakasaka; • Kununua chanjo 1,500 za mahepe na kuzigawa katika Shehia 90 zinazotekeleza program; • Kununua dozi 40 ya chanjo ya vibuma kwa ndama 1600; • Kuwapatia wafugaji 180 ziara za kimafunzo ndani ya Zanzibar na Tanzania Bara; • Kusaidia kuweka mitambo mitano ya Gas kwa wafugaji; • Kuwahamasisha wakulima kujiunga katika vikundi vya uzalishaji na masoko.
Kiambatisho. 5: Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe
Programu: hii ni ya miaka mitano na imeanza 2009
Gharama: USD 15 Million katika awamu ya Miaka mitano ya mwanzo

Wachangiaji: SMZ, FAO, UNDP na Serikali ya Ujerumani

Lengo Kuu:

Lengo kuu la Programu hii ni kuchangia katika hatua za kitaifa za kupunguza umasikini wa chakula na kipato, kukabiliana na hali ya kutokuwa na uhakika wa chakula na lishe katika ngazi za Taifa, jamii na kaya na kushajiisha ushiriki wa jamii katika hatua za kujiongezea kipato, kuondoa njaa na kufikia hali ya kila mtu kuwa na haki ya kula na kushiba.

Gharama Mwaka 2010/2011:

Kwa mwaka 2010/2011 Programu iliombewa Sh. 200,000,000 kutoka SMZ, USD 102,000 kutoka JP5 na USD 50,000 kutoka Serikali ya Ujerumani. Hadi kufikia Aprili, 2011 fedha zilizopatikana kutoka Serikalini ni Sh.200,000,000, kutoka JP5 ni USD 70,000 na kutoka Serikali ya Ujerumani ni USD 20,000.

Utekelezaji 2010/2011

- Idara ilisimamia ukamilishaji wa Sheria ya Uhakika wa Chakula na Lishe. Aidha, rasimu hii ya sheria tayari imeshapitishwa na Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi;
- Katika kuendeleza uzalishaji, usambazaji na matumizi ya mbegu bora ya mpunga, Programu ilinunua tani 51 za mbegu ya mpunga kutoka kwa wakulima ambao Wizara iliingia nao mkataba, jumla ya wakulima 175 walinufaika na mpango huo Unguja na Pemba (wanaume 60 na wamawake 115). Programu pia ilisaidi uzalishaji wa mbegu mama na mbegu ya msingi ya mpunga aina ya Supa na NERICA. Kazi hizi zilifanyika katika vituo vya utafiti Kizimbani na Bambi. Aidha, kwa kushirikiana na Kitengo cha Uzalishaji Mbegu, Programu ilisambaza mbegu bora ya mpunga kwa kutumia magari maalumu. Kazi hii ilifanyika kwa lengo la kumrahisishia mkulima upatikanaji wa mbegu bora na hatimaye kuongeza matumizi ya mbegu bora;
- Programu ilitoa mafunzo kwa Timu ya Uongozi za Wilaya (DMT) katika Wilaya za Chake Chake na Kusini, juu ya utayarishaji wa mipango kazi ya Wilaya (District Food Security and Nutrition Action Plan) kwa kuzingatia dhana nzima ya uhakika wa chakula, lishe na utawala bora. Lengo kuu la mafunzo hayo ni kujenga uwezo wa watumishi wa Wilaya katika kutayarisha mipango kazi na kusimamia utekelezaji wake. Mipango kazi hiyo hivi sasa ipo katika hatua za mwisho kukamilika na hatimaye itawasilishwa na kujadiliwa katika ngazi za utekelezaji wa masuala ya uhakika wa chakula na lishe;
- Programu ilianzisha Kamati za Uhakika wa Chakula na Lishe katika Shehia za Kizimkazi Dimbani na Jambiani Kikadini kwa Wilaya ya Kusini Unguja na Mbuzini na Pujini kwa Wilaya ya Chake Chake Pemba. Kamati hizi zitakuwa na jukumu la kusimamia miradi na kazi zinazohusiana na uhakika wa chakula na lishe katika shehia zao. Kamati tayari zimepatiwa mafunzo ya awali juu ya masuala ya uhakika wa chakula na lishe na mpango wa baadae ni kujenga uwezo wa kamati hizi ili ziweze kutekeleza majukumu yake. Aidha, baada ya kupata mafunzo ya awali, Kamati zilipata fursa ya kubuni miradi ya maendeleo katika shehia zao na tayari imeshawasilishwa TASAF kwa ajili ya kuombewa ufadhili;

Gharama Mwaka 2011/2012:

Programu inatarajia kupata Shilingi 721,500,000 kutoka SMZ, USD 50,000 kutoka Serikali ya Ujerumani.

Malengo Mwaka 2011/2012

- Kufanya ukarabati wa miundombinu ya umwagiliaji maji katika mashamba ya kuzalisha mbegu yaliopo Kibonde Mzungu (ekari 40) na Bambi (ekari 10) kwa Unguja na Ole (ekari 25) kwa Pemba. Mashamba haya yanatarajiwa kutumika kwa uzalishaji wa mbegu bora za mpunga ikiwemo mbegu ya NERICA iliyozalishwa hivi karibuni;
- Kusambaza na kushajiisha matumizi ya mbegu bora za mpunga kwa wakulima. Aidha, Programu inatarajia kuanzisha mfumo wa kutoa zawadi kwa wakulima watakao tumia mbegu bora na watakaoshawishi wakulima wenzao juu ya matumizi ya pembejeo bora za kilimo na wataopata mazao mengi na bora watazawadiwa;
- Kwa kushirikiana na Kitengo cha Uzalishaji Mbegu, Programu itaendeleza mpango wa kuwashirikisha wakulima katika uzalishaji wa mbegu bora ya mpunga kwa kutoa mafunzo na kufunga nao mikataba ya uzalishaji wa mbegu;
- Kuandaa warsha kwa wadau ili kuongeza uelewa juu ya Sera na Sheria ya Uhakika wa Chakula na Lishe na dhana ya Haki ya chakula;
- Kuendeleza mfumo wa ufuatiliaji na tathmini (M&E) wa masuala ya uhakika wa chakula na lishe;
- Kuendeleza mafunzo kwa Kamati za Uhakika wa Chakula na Lishe katika Shehia za Kizimkazi Dimbani na Jambiani Kikadini kwa Wilaya ya Kusini Unguja na Mbuzini na Pujini kwa Wilaya ya Chake Chake Pemba. Mafunzo hayo yatalenga katika kujenga uwezo wa Kamati hizo katika kufanya uchambuzi wa hali halisi ya uhakika wa chakula na lishe, kuandaa miradi ya maendeleo, kutafuta fedha za kutekeleza miradi hiyo kutoka kwa washirika wa maendeleo wa ndani na nje na kushajiisha maendeleo ya kilimo na lishe bora katika shehia zao. Sambamba na hayo, programu pia inalenga kuanzisha kamati kama hizo katika shehia mpya za Wilaya hizo teule (piloting districts);
- Kutoa mafunzo kwa DMT juu ya masuala ya uhakika wa chakula na lishe na kutayarisha mipango kazi katika wilaya za Mkoani na Wete kwa Pemba na Wilaya za Kati na Kaskazini A kwa Unguja.

Kiambatisho. 6: Mradi wa Usarifu wa Mazao ya Kilimo

<p>Muda wa Mradi: Miaka mitatu, (Julai 2010/Juni 2013) Gharama/Wachangiaji.: KOICA: US \$ 2.300 milioni SMZ TSh 600 milioni</p>
<p>Lengo kuu: Kujenga uwezo wa wakulima juu ya usarifu wa mazao na ujasiriamali pamoja na kutoa huduma za udhibiti wa ubora kwa bidhaa zinazozalishwa kwa lengo la kuongeza ajira na kipato kwa wazalishaji.</p>
<p>Gharama kwa mwaka 2010/2011: Sh.s. 190,000,000/= SMZ</p>
<p>Utekelezaji 2009/2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transfoma moja kubwa imefungwa kwa ajili ya matumizi ya Kituo cha Mafunzo ya Usarifu wa Mazao; • Ujenzi wa Jengo la Kituo cha Mafunzo ya Usarifu wa Mazao umeendelea na kwa sasa upo katika hatua za uezekaji; • Ukarabati wa njia ya kuingilia eneo la ujenzi (Access road) umefanyika kwa kuekewa kifusi; • Kuingiza mambo yanayohusu usarifu na kuongeza thamani ya mazao katika miradi mengine inayotarajiwa kutekelezwa na Wizara ili kutanua wigo wa mradi uliopo sasa;
<p>Gharama kwa mwaka 2011/2012: US\$ 800,000 KOICA na SMZ Sh. 211,700,000</p>
<p>Malengo ya mwaka 2011/2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kukamilisha ujenzi wa jengo la kituo cha kusarifia mazao; • Kutoa mafunzo kazini kwa wafanyakazi juu ya matumizi na matengenezo ya vifaa na mashine zilizofungwa kuzalishia bidhaa; • Kutoa mafunzo ya usarifu kwa wajasiriamali 100 pamoja na kuandaa ziara za kimafunzo kwa maafisa wa mradi na wazalishaji; • Kuendelea Kuandaa miradi mipya itakayosaidia kutanua wigo (scope) wa mradi uliopo sasa; • Kukamilisha njia ya kuingilia eneo la ujenzi (<i>Access road</i>) kwa kiwango cha kifusi.

Kiambatisho. 7: Mradi wa Uimarishaji Mikarafuu

Jumla ya Gharama:
Wachangiaji: SMZ na Shirika la ZSTC
Vipengele vya Mradi: <ul style="list-style-type: none"> • Kuotesha miche ya mikarafuu ili kutosheleza mahitaji ya wakulima • Kutoa elimu ya kilimo mchanganyiko cha karafuu na mazao ya viungo
Bajeti ya mwaka 2010/2011: Jumla ya Tshs 80,000,000/- kutoka SMZ. Fedha zilizotolewa ni 30,000,000 sawa na asilimia 37.50 ya lengo
Malengo 2010/2011 <ul style="list-style-type: none"> • Kuzalisha miche 300,000 ya mikarafuu. • Kutoa mafunzo ya kilimo bora cha mikarafuu, uvunaji na uanikaji. • Kufanya utafiti wa vifo vya mikarafuu midogo. • Kuhamasisha wakulima kupanda mikarafuu na kuhudumia • Kuwajengea uwezo wananchi kuongeza uzalishaji wa bidahaa zitokanazo na karafuu.
Utekelezaji 2010/2011 <ul style="list-style-type: none"> • Mradi umeweza kuzalisha miche 239,600 sawa na asilimia 80 ya lengo; • Matengenezo ya mabanda 5 ya miche ya vitalu yalifanyika Pemba na kuchimba kisima katika kituo cha Mwanyanya; • Elimu ya kilimo bora cha mikarafuu imetolewa katika vipindi viwili vya redio na TV;
Bajeti kwa mwaka 2011/2012: 300,000,000/=
Malengo ya mwaka 2011/2012 <ul style="list-style-type: none"> • Kuzalisha miche 200,000 ya mikarafuu; • Kufanya matengenezo ya mabanda 10 ya kuzalisha miche ya mikarafuu; • Kutoa elimu ya upandaji na utunzaji wa mikarafuu wilaya 7 za Unguja na Pemba; • Kufanya tathmini ya mikarafuu iliyopandwa baada ya msimu; • Kufanya sense ya Mikarafuu.

Kiambatisho. 8: Mradi wa Hifadhi Misitu ya Asili (HIMA)

Gharama: USD 5,539,175 na Muda wa Mradi ni miaka minne
Wachangiaji: Serikali ya Norway
Lengo kuu: Kupunguza Hewa Mkaa kutokana na Ukataji wa Miti ovyo na Uharibifu wa Misitu – Zanzibar na kuongeza kipato kwa jamii ambacho kitatokana na kutunza misitu ya asili.
<p>Vipengele vya Mradi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kutayarisha na Kupitia Mipango ya Usimamizi wa rasilimali za misitu; • Kuwajenga uwezo wadau wa Uhifadhi; • Kupunguza na kudhibiti ukataji wa miti ovyo na uharibifu wa ardhi. Kusambaza miche 750,000 (300 ha) ya miti kwa wanajamii Unguja na Pemba ili kupunguza matumizi ya misitu ya asili.
Bajeti kwa mwaka 2010/2011: USD 1,124,350
<p>Utekelezaji wa malengo kwa mwaka 2010/2011:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mradi umeweza kutayarisha muongozo wa kutoa mwelekeo wa utayarishaji wa mipango ya usimamizi wa rasilimali za misitu; • Mipango ya matumizi imefanyiwa mapitio katika vijiji vya Mtende na Ukongoroni (Unguja) Mjimbini na Mtambwe kusini (Pemba); • Mipango 4 mipya imeanza kutayarishwa ikiwa pamoja na Kajengwa na Uzi Ng'ambwa (Unguja) na Kiuyu na Mkia wa Ng'ombe (Pemba). • Miche 957,000 (382.8 ha) ya miti ya misitu imesambazwa kwa wanavijiji wa Unguja (526,000) na Pemba (428,000).
Bajeti kwa mwaka 2011/2012: USD 1,077,716
<p>Malengo kwa mwaka 2011/2012</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuendelea na mapitio ya mipango ya usimamizi wa rasilimali za misitu ya jamii; • Kuelimisha jamii kuhusu MKUHUMI hadi katika ngazi za Wilaya; • Kusaidia jamii kuanzisha mashamba ya misitu hekta 100 ili waweze kujipatia mahitaji yao; • Kuwapatia mafunzo ya muda mrefu wafanyakazi 15 wa Idara ya Misitu na Maliasili yanayohusu MKUHUMI na mabadiliko ya tabia ya nchi; • Kufanya utafiti na mabadiliko ya tabia nchi hapa Zanzibar ili kutambua athari ambazo zimejitokeza Zanzibar; • Kufanya utafiti wa kujua matumizi makuu ya misitu kwa jamii na upotevu wa misitu ili kuandaa mikakati ya kusaidia jamii kiuchumi ili kupunguza matumizi ya misitu ya asili; • Utoaji wa gesi bure kwa wananchi wanaotaka kuachana na matumizi ya kuni na mkaa.

Kiambatisho. 9: Mradi wa Hifadhi ya Misitu ya Ukanda wa Pwani

Gharama: USD 900,500 na Muda wa Mradi ni miaka minne
Wachangiaji: Global Environment Fund (GEF)
Lengo kuu: kuweka mtandao wa misitu ya Hifadhi na kupandisha hadhi misitu ya Jamii
<p>Vipengele vya Mradi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwawezesha wanavijiji kupanga mipango shirikishi na endelevu ya matumizi ya misitu inayowazunguka. • Kusimamia na kuimarisha maeneo ya Misitu ya Hifadhi za Taifa
Bajeti ya mwaka 2010/2011: Tsh. 116,111,000
<p>Malengo kwa mwaka 2010/2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuzindua na kutambulisha mradi kwa watendaji na wadau husika • Kununua vifaa na vitendea kazi muhumu <p>Utekelezaji wa Malengo kwa mwaka 2010/2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mradi tayari umezinduliwa • Ununuzi wa Komputa desk top 2, lap top 2 na printer 1 zimenunuliwa; • Kumputa desk top 1, lap top 2 zimenunuliwa.
Bajeti kwa mwaka 2011/2012: Tsh. 731,580,000
<p>Malengo kwa mwaka 2011/2012</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuweka mipaka ya kudumu katika maeneo ya misitu ya Hifadhi ya Kiwengwa, Masingini, Ras Kiuyu na Msitu Mkuu; • Kuanzisha utaratibu wa kuupandisha hadhi Msitu wa Hifadhi ya Masingini kuwa Hifadhi ya Kimaumbile na kufanya matayarisho ya kuutangaza Msitu wa Muyuni-Jambiani kuwa Misitu wa Hifadhi; • Kuimarisha mipaka ya Hifadhi ya Taifa ya Jozani na Ghuba ya Chwaka; • Kutayarisha na kutekeleza mpango wa Usimamizi wa Msitu wa Hifadhi wa Masingini na kuipitia mipango ya usimamizi ya Hifadhi za Ngezi, Kiwengwa-Pongwe, na Jozani na Ghuba ya Chwaka.

Kiambatisho.10: Mradi Shirikishi wa Maendeleo ya Kilimo na Uwezeshaji (PADEP)

MRADI WA PADEP
Gharama: US \$ 9.605 milioni
Wachangiaji: 1. IDA: US \$ 7.942 milioni 2. SMZ na Walengwa: US \$ 1.663 milioni
Lengo kuu: Kujengea wakulima uwezo wa kitaaluma ili waweze kutambua matatizo yao na kuibua miradi yao kwa lengo la kuongeza uzalishaji na tija na kushajiisha sekta binafsi kushiriki katika kutoa huduma za kilimo.
Gharama kwa mwaka 2010/2011 SMZ Sh. 166,000,000
<p>Utekelezaji wa Malengo kwa mwaka 2010/2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miradi ya wanajamii katika Shehia 121 imefuatiliwa na kutolewa maelekezo ya kuboresha utekelezaji wake. • Uhakiki wa Ripoti ya Mwisho ya Utekelezaji wa Mradi (Implementation Completion Report) na Ripoti ya Tathmini ya Matokeo ya Mradi (PADEP Impact Assessment) umefanyika kwa hatua ya Serikali kuziwasilisha ripoti hizo Benki ya Dunia. • Semina za Utayarishaji wa Taarifa Kamili ya Miradi (Project Profile) inayoendelea na utekelezaji zimefanyika Unguja na Pemba kwa kuwakutanisha washiriki wapatao 25. • Kazi ya kukusanya taarifa kwa ajili ya 'Project Profile' imeshaanza katika Shehia zinazotekeleza Mradi wa PADEP, Unguja na Pemba. • Mfanyakazi mmoja wa Mradi, kada ya uhasibu amepelikwa Chuo cha Elimu ya Biashara, Dodoma kwa masomo ya ngazi ya Stashahada (Diploma in Accountancy).
Gharama kwa mwaka 2011/2012: Sh. 175,000, 000 kutoka SMZ
<p>Malengo ya mwaka 2011/2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuendelea kufuatilia maendeleo ya miradi ya wanajamii kwenye Shehia 174. • Kuandaa semina na mafunzo kwa wakulima na wadau wengine wa Mradi. • Kufanya ziara za mafunzo kwa wakulima baina ya Unguja na Pemba. • Kuwapeleka wakulima kwenye Maonyesho ya Kilimo, Nane Nane.

KIAMBATISHO NAM. 11: TAARIFA YA MAPATO YALIYOKUSANYWA KWA KIPINDI CHA JULAI, 2010 - MACHI 2011, NA MAPATO YANAYOTARAJIWA KUKUSANYWA KWA MWAKA WA FEDHA 2011 / 2012

KIFUNGU		MAELEZO	MAKISIO JULAI 10 HADI JUNI 2011	MAKUSANYO JULAI 10 HADI APRIL 2011	SAWA NA ASILIMIA %	MAKISIO JULAI,2011-HADI JUNI,2012
03 OFISI KUU PEMBA						
28001	142224	MAZAO YA MISITU	16,000,000.00	15,320,790.00	95.75	20,000,000.00
28002	142225	ADA YA UUZAJI WA MAWE MCHANGA NA KOKOTO	13,000,000.00	16,766,040.00	128.97	13,000,000.00
37012	142254	UKAGUZI WA MAZAO	4,900,000.00	2,882,000.00	58.82	5,000,000.00
37015	142257	MAUZAJI YA MAZAO NA MICHE	1,000,000.00	-	-	1,000,000.00
37044	145002	MAPATO MENGINEYO	2,000,000.00	607,000.00	30.35	1,500,000.00
37062	142101	MAUZO YA MICHE	1,000,000.00	-	-	1,000,000.00
		JUMLA PEMBA	37,900,000.00	35,575,830.00	93.87	41,500,000.00
04 IDARA YA MIPANGO NA SERA						
37044	145002	MAPATO MENGINEYO	12,000,000.00	9,859,160.00	82.16	2,000,000.00
		JUMLA NDOGO	12,000,000.00	9,859,160.00	82.16	2,000,000.00
05 KAMISHENI YA KILIMO, UTAFITI NA ELIMU KA						
34018		ADA YA UINGIZAJI WATALII	2,000,000.00	859,000.00	42.95	2,000,000.00
37012	142254	UKAGUZI WA MAZAO	10,000,000.00	6,004,425.00	60.04	10,000,000.00
37015	142257	MAUZAJI YA MAZAO NA MICHE	8,000,000.00	3,009,300.00	37.62	8,000,000.00
		JUMLA NDOGO	20,000,000.00	9,872,725.00	49.36	20,000,000.00
07 IDARA YA MAZAO YA BIASHARA, MATUNDA NA MISITU						
28001	142224	MAZAO YA MISITU	90,000,000.00	73,284,625.00	81.43	90,000,000.00
28002	142225	ADA UUZAJI WA MAWE MCHANGA NA KOKOTO	80,000,000.00	75,268,810.00	94.09	80,000,000.00
37062	142101	MAUZO YA MICHE	5,000,000.00	8,152,800.00	163.06	5,000,000.00
		JUMLA NDOGO	175,000,000.00	156,706,235.00	89.55	175,000,000.00
		JUMLA YA UNGUJA	207,000,000.00	176,438,120.00	85.24	197,000,000.00
		JUMLA KUU	244,900,000.00	212,013,950.00	86.57	238,500,000.00

KIAMBATISHO NAM. 12:**MAKISIO NA MATUMIZI YA KAZI ZA KAWAIDA KWA MWAKA 2010/2011 PAMOJA NA FEDHA ZILIZOTOLEWA KUENZIA JULAI, 2010 HADI APRILI 2011 NA MAKADIRIO YA MWAKA 2011/2012**

KIFUNGU	MAKADIRIO YA FEDHA MWAKA 2010/2011	FEDHA ZILIZOTOLEWA JULAI,2010 - APRIL, 2011	ASILIMIA	MAKADIRIO YA MWAKA 2011/2012
AFISI KUU PEMBA	1,458,374,710	1,256,516,085	86.16	1,388,302,000
IDARA YA MIPANGO SERA NA UTAFITI	678,929,007	591,358,774	87.10	950,200,000
IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI	-	-	-	170,700,000
IDARA YA KILIMO	2,391,709,648	1,897,983,039	79.36	2,430,921,000
TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO	-	-	-	145,045,000
IDARA YA MISITU NA RASILIMALI ZISIZOREJESHEKA	919,177,000	744,713,353	81.02	946,164,000
IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI	389,591,345	314,656,330	80.77	451,268,000
IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	-	-	-	140,400,000
JUMLA KUU	5,837,781,710	4,805,227,581	82.31	6,623,000,000

KIAMBATISHO NAM. 13: TAARIFA ZA KAZI ZA MIRADI YA MAENDELEO JULAI HADI MACHI, 2011

KASMA	JINA LA MRADI	MAKISIO 2010/2011 SMZ	FEDHA ZILIZOTOL EWA 2010/2011 SMZ	%	MAKISIO 201/2011 WAHISANI	FEDHA ZILIZOTOL EWA WAHISANI	%	MAKADIRIO YA MWAKA 2011/2012 SMZ	MAKADIRIO YA MWAKA 2011/2012WA HISANI
61205	PROGRAMU YA KUENDELEZA SEKTA YA KILIMO-MIFUGO	75,000,000	57,000,000	76.00	994,315,000	620,815,437	62.44	50,957,000	733,794,000
61225	PROGRAMU YA KUIMARISHA HUDUMA ZA KILIMO	120,000,000	83,000,000	69.17	914,162,000	862,509,025	94.35	126,083,000	484,525,000
61300	PROGRAMU YA KELIMISHA WADAU WA SEKTA YA KILIMO - HIV/AIDS	40,000,000	13,000,000	32.50	-	-		-	-
61310	MRADI WA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	300,000,000	270,975,000	90.33	208,240,000	151,480,003	72.74	721,500,000	77,000,000
61320	MRADI WA KUKUZA USARIFU WA MAZAO YA KILIMO	190,000,000	185,156,300	97.45	1,370,000,000	164,400,000	12.00	211,700,000	1,232,000,000
61260	MRADI WA USHIRIKISHWAJI WA MAENDELEO YA KILIMO	166,000,000	141,087,000	84.99	-	-		175,000,000	-
61240	MRADI WA KUIMARISHA MIKARAFUU	80,000,000	39,175,000	48.97	-	-		300,000,000	-
61252	HIFADHI YA MISITU YA ASILI (HIMA)	-	-		2,831,835,000	243,724,944	8.61	-	1,077,716,000
61253	UHIFADHI WA MISITU YA PWANI	-	-		731,580,000	116,137,878	15.87	-	731,580,000
61215	MPANGO MKUU WA MAENDELEO YA KILIMO CHA U/MAJI	200,000,000.	92,578,700.00	46.29	137,000,000	137,000,000	100.00	1,400,000,000	-
61216	MRADI WA KILIMO CHA KISASA CHA UWENDELEZAJI WA KILIMO							-	
	CHA UMWAGILIAJI MAJI TANZANIA	220,000,000	177,028,000	80.47	-	-			-
	PROGRAMU YA KUIMARISHA MIUNDO MBINU YA MASOKO YA KILIMO							162,500,000	247,016,000
	PROGRAMUYA UTAFTITI WA KILIMO NA MALIASILI							452,260,000	0.00
	JUMLA	1,391,000,000	1,059,000,000	76.13	7,187,132,000	2,296,067,287	31.95	3,600,000,000	4,583,631,000